

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2021/22:MJU14

Livsmedelspolitik

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden, främst med hänvisning till pågående arbete. Motionsyrkandena handlar bl.a. om livsmedelskontroll, märkning av livsmedel, exportfrämjande av svenska livsmedel, livsmedelsberedskap och offentlig konsumtion.

I betänkande finns 16 reservationer (M, SD, C, V, KD, L, MP) och sex särskilda yttranden (M, SD, C, KD, L, MP).

Behandlade förslag

Cirka 130 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2021/22.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	6
Utskottets överväganden	7
Avgifter för offentlig livsmedelskontroll	7
Livsmedelsbedrägerier	14
Provtagning och övervakning av dioxin	16
Livsmedelskontroll och sekretess	18
Ursprungsmärkning av kött	19
Bästföredatum	22
Livsmedelsmärkning i övrigt	25
Märkning av plastprodukter	28
Exportfrämjande av svenska livsmedel	29
Livsmedelsberedskap och självförsörjning	32
Offentlig konsumtion	39
Främjande av användningen av dricksvatten ur kran	41
Skyddade beteckningar	44
Motioner som bereds förenklat	46
Reservationer	47
1. Avgifter för offentlig livsmedelskontroll, punkt 1 (M, KD)	47
2. Avgifter för offentlig livsmedelskontroll, punkt 1 (C)	47
3. Livsmedelsbedrägerier, punkt 2 (C, L)	48
4. Ursprungsmärkning av kött, punkt 5 (M, L)	49
5. Ursprungsmärkning av kött, punkt 5 (MP)	49
6. Bästföredatum, punkt 6 (M, L)	50
7. Bästföredatum, punkt 6 (C)	50
8. Livsmedelsmärkning i övrigt, punkt 7 (MP)	51
9. Exportfrämjande av svenska livsmedel, punkt 9 (SD)	51
10. Livsmedelsberedskap och självförsörjning, punkt 10 (M, SD)	52
11. Livsmedelsberedskap och självförsörjning, punkt 10 (V)	53
12. Livsmedelsberedskap och självförsörjning, punkt 10 (KD)	54
13. Livsmedelsberedskap och självförsörjning, punkt 10 (MP)	56
14. Offentlig konsumtion, punkt 11 (MP)	57
15. Främjande av användningen av dricksvatten ur kran, punkt 12 (MP)	58
16. Skyddade beteckningar, punkt 13 (MP)	58
Särskilda yttranden	60
1. Motioner som bereds förenklat, punkt 14 (M)	60
2. Motioner som bereds förenklat, punkt 14 (SD)	60
3. Motioner som bereds förenklat, punkt 14 (C)	60
4. Motioner som bereds förenklat, punkt 14 (KD)	60
5. Motioner som bereds förenklat, punkt 14 (L)	60
6. Motioner som bereds förenklat, punkt 14 (MP)	61
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	62
Motioner från allmänna motionstiden 2021/22	62
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet	76

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Avgifter för offentlig livsmedelskontroll

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:3437 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 38 och

2021/22:3650 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 4.

Reservation 1 (M, KD)

Reservation 2 (C)

2. Livsmedelsbedrägerier

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:3343 av Joakim Sandell m.fl. (S),

2021/22:3650 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 31 och

2021/22:3654 av Niels Paarup-Petersen (C).

Reservation 3 (C, L)

3. Provtagning och övervakning av dioxin

Riksdagen avslår motion

2021/22:1670 av Johan Hultberg (M) yrkande 12.

4. Livsmedelskontroll och sekretess

Riksdagen avslår motion

2021/22:3456 av Marléne Lund Kopparklint och Betty Malmberg (båda M).

5. Ursprungsmärkning av kött

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:318 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 1,

2021/22:1956 av Sten Bergheden (M),

2021/22:2479 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 4 i denna del,

2021/22:3705 av Carl-Oskar Bohlin m.fl. (M) yrkande 6 i denna del och

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 58.

Reservation 4 (M, L)

Reservation 5 (MP)

6. Bästföredatum

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:3431 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 36 och

2021/22:3665 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 24.

Reservation 6 (M, L)

Reservation 7 (C)

7. Livsmedelsmärkning i övrigt

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2919 av Markus Wiechel (SD) och

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 46.

Reservation 8 (MP)

8. Märkning av plastprodukter

Riksdagen avslår motion

2021/22:236 av Markus Wiechel och Ludvig Aspling (båda SD) yrkande 2.

9. Exportfrämjande av svenska livsmedel

Riksdagen avslår motion

2021/22:2454 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 38.

Reservation 9 (SD)

10. Livsmedelsberedskap och självförsörjning

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:1954 av Sten Bergheden (M),

2021/22:2855 av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M) yrkande 1,

2021/22:3232 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 15,

2021/22:3437 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 8,

2021/22:3642 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 16,

2021/22:3880 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 2 och

2021/22:4197 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkandena 18 och 19.

Reservation 10 (M, SD)

Reservation 11 (V)

Reservation 12 (KD)

Reservation 13 (MP)

11. Offentlig konsumtion

Riksdagen avslår motion

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkandena 59 och 61.

Reservation 14 (MP)

12. Främjande av användningen av dricksvatten ur kran

Riksdagen avslår motion

2021/22:4062 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 21.

Reservation 15 (MP)

13. Skyddade beteckningar

Riksdagen avslår motion

2021/22:4208 av Maria Gardfjell och Anna Sibinska (båda MP).

Reservation 16 (MP)

14. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 27 januari 2022

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Maria Gardfjell

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Maria Gardfjell (MP), Jessica Rosencrantz (M), Hanna Westerén (S), Isak From (S), John Widegren (M), Magnus Manhammar (S), Kristina Yngwe (C), Elin Segerlind (V), Betty Malmberg (M), Martin Kinnunen (SD), Malin Larsson (S), Magnus Oscarsson (KD), Jakob Olofsgård (L), Staffan Eklöf (SD), Ulrika Heie (C), Markus Selin (S) och Yasmine Eriksson (SD).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet ca 130 yrkanden i motioner från den allmänna motionstiden 2021/22. Motionsyrkandena handlar bl.a. om livsmedelskontroll, märkning av livsmedel, exportfrämjande av svenska livsmedel, livsmedelsberedskap och offentlig konsumtion. Ett antal yrkanden tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden och behandlas därför i förenklad ordning.

Förslagen i motionerna finns i bilaga 1. Motionsyrkanden som behandlas i förenklad ordning redovisas i bilaga 2.

Utskottets överväganden

Avgifter för offentlig livsmedelskontroll

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om kostnaden för livsmedelskontrollen och om att se över avgiftsmodellen för köttkontrollen. Jämför reservation 1 (M, KD) och 2 (C).

Motionerna

I kommittémotion 2021/22:3437 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 38 föreslås att kostnaden för livsmedelskontrollen inte ska överstiga den faktiska kostnaden för den genomförda kontrollen. Motionärerna anför att ansvaret för livsmedelskontrollerna främst ligger på kommunal nivå och att livsmedelsföretagen vanligtvis betalar en fast avgift varje år för de kontroller kommunen ska göra. I dagsläget genomförs det sammantaget för få livsmedelskontroller runt om i landet. Det leder till att många livsmedelsföretag upplever att de inte får de kontroller som de betalar för.

Kristina Yngwe m.fl. (C) föreslår i kommittémotion 2021/22:3650 yrkande 4 ett tillkännagivande till regeringen om att se över avgiftsmodellen för köttkontrollen och hur den kan differentieras. Motionärerna anför att svenska köttföretag har fått ökade kontrollkostnader sedan Livsmedelsverket infört en ny avgiftsmodell som baseras på kostnadstäckning i stället för en fast avgift. Regeringen behöver därför se över om avgiftsmodellen kan differentieras så att den antingen riktas mot företag med liten produktion eller företag med god regelefterlevnad.

Tidigare behandling och kompletterande information

Inledningsvis kan noteras att de flesta livsmedelsanläggningar i Sverige står under kommunal kontroll. Kommunerna utför offentlig kontroll i t.ex. butiker, restauranger och skolkök. Länsstyrelserna ansvarar för den offentliga kontrollen av livsmedelsföretagens anläggningar i primärproduktionen. Livsmedelsverket utför offentlig kontroll av livsmedelsföretagare som omfattas av vissa särskilda hygienregler, exempelvis slakterier och vilthanteringsanläggningar.

Europeiska unionen beslutade i mars 2017 om en ny förordning som reglerar kontrollen i livsmedelskedjan¹, här kallad den nya kontrollförordningen.

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 av den 15 mars 2017 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och

I proposition 2020/21:43 En anpassning av bestämmelser om kontroll i livsmedelskedjan till EU:s nya kontrollförordning lämnade regeringen förslag för att anpassa den svenska lagstiftningen till den nya kontrollförordningen. I propositionen bedömde regeringen att det inte längre bör tas ut en årlig avgift för den ordinarie livsmedelskontrollen. En avgift bör i stället debiteras den enskilde efter utförd kontroll. Sådan efterhandsdebitering bör vara obligatorisk för alla kontrollmyndigheter. En ordning med efterhandsdebitering föreslogs börja tillämpas tidigast den 1 januari 2022. Prövningsavgift, registreringsavgift och andra avgifter för verksamhet som utgör annan offentlig verksamhet bör fastställas utifrån myndighetens faktiska kostnader.

Av propositionen framgår vidare följande. Enligt det nuvarande systemet med årlig kontrollavgift fastställs avgiften av kontrollmyndigheterna och betalas i förskott genom ett helt avgiftsbelopp för varje påbörjat kalenderår. Avgiften ska betalas oavsett om myndigheterna kontrollerar verksamheten under det aktuella året eller inte, och baseras på principen om full kostnadstäckning, men med möjlighet till nedsättning. I promemorian En anpassning av bestämmelser om kontroll i livsmedelskedjan till EU:s nya kontrollförordning (Ds 2018:41) gjordes bedömningen att det nuvarande systemet med en årlig avgift som betalas i förskott för varje påbörjat kalenderår bör ersättas av ett system med obligatorisk efterhandsdebitering. Grunden till det ställningstagandet var den kritik som från flera håll riktats mot systemet med en årlig kontrollavgift som betalas i förskott. Regeringen gör i propositionen bedömningen att det nuvarande avgiftssystemet har brister. Det kan vara svårt att skapa förståelse för ett avgiftssystem som innebär att det kan gå mycket lång tid mellan det att avgiften betalas och kontrollen utförs. Regeringen anser att efterhandsdebitering ger en tydligare koppling mellan avgift och kontroll och gör att den faktiska kontrolltiden kan beaktas vid avgiftsberäkningen.

Sammanfattningsvis bedömer regeringen i propositionen att fördelarna med ett system med efterhandsdebitering överväger nackdelarna och att efterhandsdebitering bör vara obligatorisk för alla kontrollmyndigheter. En årlig avgift bör därför inte längre tas ut för den ordinarie livsmedelskontrollen.

Vid behandlingen av propositionen (bet. 2020/21:MJU6) anförde miljö- och jordbruksutskottet följande:

Utskottet har tidigare i detta betänkande ställt sig bakom regeringens bedömning att det inte längre bör tas ut en årlig avgift för den ordinarie livsmedelskontrollen utan att den i stället ska debiteras efter utförd kontroll. Utskottet noterar den kritik som framförts mot dagens system

foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EU) nr 1151/2012, (EU) nr 652/2014, (EU) 2016/429 och (EU) 2016/2031, rådets förordningar (EG) nr 1/2005 och (EG) nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG (förordningen om offentlig kontroll).

med årlig avgift såsom att det är svårt med förståelse för ett system där kontrollen utförs vid senare tillfällen än när avgiften betalas. I likhet med regeringen anser utskottet att det finns övervägande fördelar med efterhandsdebitering då det ger en tydligare koppling mellan avgift och utförd kontroll samt att den faktiska kontrolltiden kan ligga till grund vid beräkningen av avgiften. Utskottet delar även regeringens bedömning att det är viktigt att samtliga kontrollmyndigheter använder sig av efterhandsdebitering för att säkerställa en likvärdig livsmedelskontroll.

Det framgår av propositionen att den årliga avgiftens storlek beräknas med utgångspunkt i Livsmedelsverkets riskklassningsmodell och kontrollmyndighetens fastställda timtaxa. Med stöd av den nuvarande riskklassningsmodellen får myndigheten fram en schabloniserad kontrolltid i antal timmar. En övergång till efterhandsdebitering möjliggör för kontrollmyndigheten att i större utsträckning än hittills lägga det faktiska antalet kontrolltimmar till grund för avgiftsberäkningen. Storleken på avgiften kan därmed i större utsträckning än hittills styras av det faktiska kontrollbehovet. Förutom den faktiska tiden för själva kontrollbesöket kommer myndigheten även att behöva debitera kostnader hänförliga till för- och efterarbete och gemensamma administrativa kostnader som exempelvis registerhållning. Vid efterhandsdebitering finns det inte någon risk att ett företag betalar för kontroll som kontrollmyndigheten inte hinner genomföra. För företag med låga risker kan den nya ordningen innebära att kontroll inte utförs årligen och att avgift därmed endast tas ut de år som kontroll utförs. Detta kan medföra att exempelvis små företag med låga risker kan få betala en högre kostnad för kontroll de år som en avgift tas ut, i stället för att kostnaden fördelas jämnt mellan åren. Företagens totala kostnader för kontroll bedöms dock inte öka på grund av en övergång till efterhandsdebitering. Enligt regeringens bedömning är det snarare sannolikt att företag som inte kontrolleras så ofta kommer att få lägre avgifter än i dag eftersom en efterhandsdebitering gör det möjligt att lägga den faktiska kontrolltiden till grund för avgiftsberäkningen.

I likhet med vad som gäller enligt den tidigare kontrollförordningen har medlemsstaterna enligt den nya kontrollförordningen i stor utsträckning möjlighet att välja om livsmedelskontrollen ska finansieras med avgifter eller med offentliga medel. Vissa kontroller, bl.a. av vissa varor och djur vid import och av slakterier och styckningsanläggningar, måste dock finansieras genom avgifter (artiklarna 78 och 79). Enligt den nya kontrollförordningen ska medlemsstaterna även säkerställa att det finns tillräckliga finansiella resurser för att de behöriga myndigheterna ska kunna utföra annan offentlig verksamhet (artikel 78) och medlemsstaterna får ta ut avgifter för att täcka kostnaderna för denna verksamhet (artikel 80).

Regeringen beslutade den 4 mars 2021 om en ny förordning (2021:176) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter. Genom förordningen införs obligatorisk efterhandsdebitering. Det innebär att livsmedelsföretagen får betala sin kontrollavgift efter genomförda kontrollbesök i stället för som nu, i början av varje kalenderår. Efterhandsdebitering blir obligatorisk tidigast från 2022. För att kommunerna

ska hinna fatta nödvändiga taxebeslut och ställa om sin verksamhet kommer det att vara möjligt att tillämpa nuvarande bestämmelser om årlig avgift t.o.m. december 2023.

När det gäller frågan om livsmedelskontroll och kostnaden för denna kan vidare noteras följande svar som dåvarande landsbygdminister Jennie Nilsson lämnade på en skriftlig fråga den 28 april 2021 (fr. 2020/21:2616):

Livsmedelskontrollen ska vara riskbaserad, verkningsfull, effektiv och likvärdig i hela landet. Den ska utföras regelbundet med lämplig frekvens med hänsyn tagen till företagens egenkontroller och kontrollmyndigheternas erfarenheter.

I Sverige finansieras livsmedelskontrollen i huvudsak med avgifter. Enligt livsmedelslagen (2006:804) får regeringen meddela föreskrifter om beräkningen av avgifter som tas ut av statliga myndigheter. Regeringen har i förordningen (2021:176) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter reglerat att kostnader för kontroll ska täckas av avgifter och att avgiften ska fastställas av den behöriga myndigheten men regeringen kan enligt livsmedelslagen (2006:804) inte reglera hur kommunala myndigheter ska beräkna sina avgifter med hänsyn till den kommunala självstyrelsen. Kommuner får dock enligt kommunallagen (2017:725) inte ta ut högre avgifter än som motsvarar kostnaderna för de tjänster som de tillhandahåller.

Det pågår en rad initiativ på området som jag kommer att redogöra för nedan.

Regeringen har sedan flera år tillbaka arbetat systematiskt och långsiktigt för att utveckla livsmedelskontrollen och för att göra den mer effektiv och likvärdig. I förordningen (2009:1426) med instruktion för Livsmedelsverket ges myndigheten uppgiften att årligen rapportera hur kontrollen kan utvecklas och förbättras. Regeringen har bl.a. uppdragit till myndigheten att se över den riskklassningsmodell som ligger till grund för beräkningen av livsmedelsavgifterna för att skapa förutsättningar för en enhetligare tillämpning av modellen, att utvärdera effekterna av arbetet med att utveckla kontrollen och göra den mer likvärdig i hela landet samt att utarbeta ett förslag om hur en uppföljning av de kommunala myndigheternas förmåga att utföra livsmedelskontroll kan genomföras. Regeringen har också gett uppdrag till länsstyrelserna att kartlägga hur kommunala myndigheter samverkar i livsmedelskontrollen och bedöma hur förutsättningarna ser ut för att öka samverkan. Uppdraget redovisades i december 2020. Livsmedelsverket har även i uppdrag att öka likvärdigheten i kontrollen genom att bland annat möjliggöra minskad offentlig kontroll av tredjepartscertifierade företag.

När det gäller Livsmedelsverkets tidigare nämnda uppdrag om att öka likvärdigheten i livsmedelskontrollen i hela landet framgår följande av myndighetens regleringsbrev för 2021. Livsmedelsverket ska, som en del i genomförandet av livsmedelsstrategin, vidta åtgärder för att öka likvärdigheten i livsmedelskontrollen i hela landet. Genom att förenkla och underlätta för företagen ska kontrollerna effektiviseras, företagens avgifter minska och företagens tid och resurser sparas. I arbetet ska bl.a. ingå genomförande av projektet God kontrollsed, uppbyggnad och upprätthållande av en organisation som möjliggör minskad offentlig kontroll av tredjepartscertifierade företag, ytterligare satsningar för kontroll på distans, utveckling av samråd och samverkan med bl.a. livsmedelskedjans

näringslivsorganisationer samt fortsatt arbete för ett mer ändamålsenligt regelverk.

När det gäller frågan om kostnaden för köttkontroll kan vidare följande noteras.

I december 2019 gav regeringen Livsmedelsverket i uppdrag att utreda och genomföra ett nytt avgiftssystem för den offentliga kontrollen på slakterier och vilthanteringsanläggningar. Ett avgiftssystem som är förenligt med den nya kontrollförfordningen skulle finnas på plats den 1 januari 2020. Övriga delar av det nya avgiftssystemet skulle vara genomförda senast den 1 januari 2021. Avgiftssystemet ska bidra till konkurrenskraftiga villkor för den svenska livsmedelssektorn, underlätta småskalig slakt och ge incitament för en effektiv slakt och kontroll. Det nya avgiftssystemet ska vara lätt att förstå och använda samt vara förutsägbart vad gäller företagens kostnader för kontrollen. Avgiftssystemet ska också vara förenligt med reglerna om statsstöd. Uppdraget skulle slutredovisas i Livsmedelsverkets årsredovisning för 2020. Ett temporärt avgiftssystem som är förenligt med den nya kontrollförfordningen infördes fr.o.m. den 1 januari 2020. Regeringen beslutade den 8 oktober 2020 att ge Livsmedelsverket förlängd tid för att utreda och införa övriga delar av det nya avgiftssystemet. Beslutet fattades med anledning av covid-19-pandemin.

I Livsmedelsverkets årsredovisning för 2020 uppgavs bl.a. följande om arbetet med att ta fram ett nytt avgiftssystem. Arbetet har bedrivits i samarbete med berörda aktörer i form av en referensgrupp bestående av representanter för slakterier och vilthanteringsanläggningar. Samarbetet innebär att berörda aktörer bidrar med sina erfarenheter, specifika kunskaper och förslag och därmed har möjligheten att påverka utformningen av det nya avgiftssystemet, vilket skapar förutsättningar för ett avgiftssystem av högre kvalitet och med större acceptans. Avgiftssystemet kan bidra till konkurrenskraftiga villkor. Det är därför viktigt att systemet bidrar till att kostnaderna för kontrollen hålls nere genom effektiviseringar hos både Livsmedelsverket och företagen. Avgiftssystemet utformas för att i största möjliga mån bidra till effektiviseringar. Detta görs t.ex. genom att utforma systemet så att det är lätt att använda och förvalta, så att hanteringen av avgiftssystemet och avgifter internt inom Livsmedelsverket blir kostnadseffektiv. Dessutom utformas avgiftssystemet så att avgifterna speglar Livsmedelsverkets kostnader för kontrollen så att det finns en koppling mellan vad ett företag gör för att minska kostnaderna för kontrollen och företagets avgift. Det ger ett incitament för effektiv kontroll. Avgiftssystemet utformas så att det underlättar för slakterier och vilthanteringsanläggningar med liten produktion. Den nya kontrollförfordningen ger möjlighet att på objektiva och ickediskriminerande grunder minska beloppet för avgifterna med beaktande av intressena hos aktörer med liten produktion. Avgiftssystem kommer enligt denna möjlighet att innehålla ett stöd för slakterier och vilthanteringsanläggningar med liten produktion, med möjligheten till olika stödnivåer beroende av produktionens storlek. I

arbetet med avgiftssystemet görs hela tiden avvägningar mellan ett enkelt avgiftssystem och exakthet samt rättvisa ur alla aspekter.

Livsmedelsverket beslutade den 21 juni 2021 om nya föreskrifter om avgifter för offentlig kontroll och annan verksamhet, LIVSFS 2021:8. Föreskrifterna gäller fr.o.m. den 1 januari 2022. De nya föreskrifterna innebär i huvudsak följande. Alla anläggningar ska debiteras efter utförd kontroll, s.k. efterhandsdebitering. Slakterier och vilthanteringsanläggningar, som har s.k. efterhandsdebitering, betalar i huvudsak avgift utifrån tre olika avgiftsmodeller, A–C. Vilken modell som används beror på om anläggningen har ständig närvaro under slakten eller inte och vilken slaktvolym anläggningen har. För slakterier med en slaktvolym överstigande 1 000 ton och där Livsmedelsverket har ständig närvaro under slakten uppgår avgiften till 980 kronor per timme för officiell veterinär och 810 kronor per timme för officiell assistent. För slakterier och vilthanteringsanläggningar med en slaktvolym upp t.o.m. 1 000 ton och där Livsmedelsverket har ständig närvaro under slakten uppgår avgiften till 1 310 kronor per timme för officiell veterinär och 1 140 kronor per timme för officiell assistent. Slakterier och vilthanteringsanläggningar där Livsmedelsverket inte har ständig närvaro under slakten ska betala en avgift om 1 460 kronor i inställelseavgift för varje besök och därutöver en avgift om 980 kronor per timme. Vidare ska slakterier betala en avgift om 1 310 kronor per timme för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet som hänger samman med sådan kontroll som utförs utanför slakterier, exempelvis nödslakt.

Anslaget 1:26 Nedsättning av slakteriavgifter inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel får användas för nedsättning av avgifter för den offentliga kontroll och annan offentlig verksamhet som görs vid slakterier och vilthanteringsanläggningar. Genom budgeten för 2022 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 23, bet. 2021/22: MJU2, rskr. 2021/22:99) genomfördes vissa förändringar när det gäller anslaget med anledning av en dom från kammarrätten i Stockholm (mål nr 5065-18). Enligt domen har administrativa kostnader som inte kan kopplas direkt till kontrollen ingått i timtaxan som ligger till grund för kontrollavgift för slakterier och vilthanteringsanläggningar 2017–2019, vilket inte är förenligt med gällande lagstiftning på området. För att finansiera vissa kostnader i den offentliga kontrollen av slakterier och vilthanteringsanläggningar som inte kan täckas av avgifter överfördes medel till anslaget 1:14 Livsmedelsverket som ökades med 27,2 miljoner kronor. För 2022 anvisades 73,2 miljoner kronor till anslaget 1:26.

Regeringskansliet har vidare uppgett följande. Nedsättning av avgifter kan göras av flera anledningar. Nedsättning kan göras för anläggningar med liten produktion, med vilket menas upp till 5 000 ton. Nedsättning kan även göras med anledning av regelefterlevnad, för förhandsgodkännande och för salmonellaprovtagning. Arbete pågår inom Regeringskansliet med att ta fram en stödförordning.

När det gäller frågan om kostnaden för köttkontroll kan vidare noteras följande svar som dåvarande landsbygdsminister Jennie Nilsson lämnade den 9 juni 2021 på en skriftlig fråga (fr. 2020/21:3068):

Den tillsyn som Staffan Eklöf refererar till regleras i EU-rätten i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 av den 15 mars 2017 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel (EU:s nya kontrollförordning). Regeringen har i propositionen En anpassning av bestämmelser om kontroll i livsmedelskedjan till EU:s nya kontrollförordning (prop. 2020/21:43) sett över hur den svenska lagstiftningen bör anpassas för att genomföra förordningen och då även finansieringen av kontroll och tillsyn. Riksdagen har ställt sig bakom förslagen i regeringens proposition. I propositionen bedömer regeringen bland annat att obligatorisk efterhandsdebitering av avgifter för livsmedelskontroll bör införas från 2022. Bestämmelser om obligatorisk efterhandsdebitering finns nu i förordningen (2021:176) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter.

I syfte att säkerställa långsiktiga och konkurrenskraftiga villkor för slakterinäringen har regeringen gett Livsmedelsverket i uppdrag att modernisera och effektivisera köttkontrollen. En delredovisning av uppdraget har gjorts och slutredovisning sker 2022. Regeringen har vidare gett Livsmedelsverket i uppdrag att öka likvärdigheten i livsmedelskontrollen och minska kostnaderna genom att bland annat bygga upp och upprätthålla en organisation som möjliggör minskad offentlig kontroll av tredjepartscertifierade företag.

Det är viktigt att ständigt arbeta för en effektiv och verkningsfull kontroll med så låga kostnader som möjligt för företagen. Mot bakgrund av de åtgärder som nämns ovan ser jag inget behov av ytterligare åtgärder i nuläget, men jag följer fortsatt frågan noga.

Utskottets ställningstagande

Genom den nya förordning om livsmedelskontroll som regeringen beslutade om i mars 2021 har ett system med obligatorisk efterhandsdebitering införts för livsmedelskontrollen. Utskottet har tidigare ställt sig bakom införandet av ett sådant system. Ett system med efterhandsdebitering ger en tydligare koppling mellan avgift och utförd kontroll och innebär att den faktiska kontrolltiden kan ligga till grund för beräkning av avgiften. Det nya systemet innebär således att det inte finns någon risk att ett företag betalar för kontroll som kontrollmyndigheten inte hinner utföra. Utskottet finner därmed inte skäl att vidta någon åtgärd med anledning av motion 2021/22:3437 (M) yrkande 38.

När det gäller kontrollen på slakterier och vilthanteringsanläggningar infördes ett nytt avgiftssystem den 1 januari 2022. Syftet med det nya avgiftssystemet är att det ska bidra till konkurrenskraftiga villkor för den svenska livsmedelssektorn, underlätta småskalig slakt och ge incitament för en effektiv slakt och kontroll. Utskottet noterar vidare att nedsättning av slakteriavgifter kan göras bl.a. för anläggningar med liten produktion och för regel efterlevnad. Det finns således redan möjlighet att minska kostnaderna för

köttkontrollen av de anledningar som motionärerna framhåller i motion 2021/22:3650 (C) yrkande 4. Med anledning av detta och då det nya avgiftssystemet nyligen har kommit på plats avstyrker utskottet motionsyrkandet.

Livsmedelsbedrägerier

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om hur kontrollen när det gäller livsmedelsfusk är organiserad.

Jämför reservation 3 (C, L).

Motionerna

I kommittémotion 2021/22:3650 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 31 föreslås ett tillkännagivande till regeringen om att se över förutsättningarna för att inrätta en nationell kontrollstyrka med fokus på systematiskt livsmedelsfusk.

Även i motion 2021/22:3343 av Joakim Sandell m.fl. (S) lämnas förslag om att inrätta en nationell insatsstyrka mot livsmedelsfusk.

Niels Paarup-Petersen (C) föreslår i motion 2021/22:3654 ett tillkännagivande om att undersöka möjligheterna att inrätta ett statligt kontrollorgan med fokus på livsmedelsfusk, liknande de specialenheter med fokus på livsmedelsfusk som finns i bl.a. Danmark, Nederländerna och Storbritannien.

Kompletterande information

Livsmedelskontroll utförs av flera olika myndigheter. Länsstyrelserna kontrollerar primärproduktionen, kommunernas miljö- och hälsoskyddsnämnder kontrollerar bl.a. restauranger och butiker och Livsmedelsverket kontrollerar bl.a. slakterier och vilthanteringsanläggningar. I kontrollmyndigheternas arbete med livsmedelskontroll ingår att upptäcka, motverka och förebygga livsmedelsfusk.

Livsmedelsverket samordnar livsmedelskontrollen på nationell nivå och ger stöd till bl.a. kontrollpersonal på lokal, regional och central nivå när det gäller tillämpning av regelverket. Inom Livsmedelsverket finns en särskild arbetsgrupp som är stödfunktion till kontrollmyndigheterna i frågor som rör livsmedelsfusk.

Regeringen gav i december 2019 Livsmedelsverket i uppdrag att, inom ramen för livsmedelsstrategin, under 2020–2025 förstärka och vidareutveckla insatserna för att motverka livsmedelsfusk, bl.a. i syfte att öka konsumenternas förtroende för redligheten i livsmedelsproduktionen. I detta syfte fick Livsmedelsverket 3 miljoner kronor för 2020. Lika mycket beräknades årligen för åtgärder 2021–2025 (N2019/03245/DL).

I Livsmedelsverkets årsredovisning för 2020 redogör myndigheten bl.a. för följande åtgärder när det gäller livsmedelsfusk. Livsmedelsverket har under året initierat arbetssätt för att i framtiden kunna arbeta på ett mer riktat och systematiskt sätt. Myndigheten har tagit fram en modell för omvärldsbevakning och analys av livsmedelsfusket i Sverige. Detta kommer genomföras årligen för att möjliggöra för kontrollmyndigheterna att rikta sina insatser så att kontrollen på ett effektivare sätt kan upptäcka och motverka livsmedelsfusk. Under hösten 2020 inleddes ett samarbete med en grupp kommuner tillsammans med Sveriges Kommuner och Regioner för att höja nivån på livsmedelskontrollen när det gäller livsmedelsfusk.

Det kan vidare noteras att dåvarande landsbygdsminister Jennie Nilsson den 25 mars 2021 sa följande om arbetet mot livsmedelsfusk som svar på en skriftlig fråga (fr. 2020/21:2189):

Vi ska som konsumenter kunna lita på att våra livsmedel är säkra och att vi inte blir lurade. Fusk och bedrägliga beteenden snedvrider konkurrensen och riskerar att påverka synen på svenska livsmedel och Sverige som exportland.

Livsmedelsverket har i uppgift att motverka livsmedelsfusk bl.a. i syfte att öka konsumenternas förtroende för redligheten i livsmedelsproduktionen. Livsmedelsverkets arbete har framför allt inriktats mot att erbjuda stöd och utbildning till de kommunala kontrollmyndigheterna samt genomföra riktade kontrollprojekt. Vidare finns ett väl etablerat samarbete med övriga myndigheter inom livsmedelkedjan och samverkan med andra centrala myndigheter, så som Tullverket, Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten har utvecklats. Regeringen har även skärpt straffskalan för allvarliga brott mot livsmedelslagen (2006:804). Min bedömning är att insatserna har varit ändamålsenliga. Medvetenheten om livsmedelsfusket i Sverige har ökat och den svenska livsmedelskontrollen har blivit bättre på att upptäcka och stävja livsmedelsfusk.

Som Angelica Lundberg skriver, finns indikationer på att livsmedelsfusk är ett växande problem i Sverige. Regeringen har därför inom ramen för livsmedelsstrategin tillfört Livsmedelsverket ytterligare anslagsmedel under perioden 2020–2025 för att förstärka och utveckla insatserna på detta område.

Genom EU:s kontrollförordning (Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 av den 15 mars 2017 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel) utvidgas nu arbetet att bekämpa fusk och bedrägliga beteenden till att omfatta alla områden inom livsmedelkedjan. Jag välkomnar att samarbetet på detta område nu breddas och intensifieras för att bekämpa bedrägliga beteenden inom hela livsmedelkedjan. Det informations- och erfarenhetsutbyte som sker mellan EU:s medlemsstater samt genomförande av allt fler internationellt samordnade kontrollinsatser är mycket viktiga åtgärder för att kunna motverka gränsöverskridande fusk och därmed bidra till ökad konsumenttrygghet.

För mig och regeringen är arbetet mot livsmedelsfusk en strategisk och viktig fråga. Jag följer utvecklingen på området och kommer att överväga ytterligare åtgärder om det behövs.

Utskottets ställningstagande

En fungerande livsmedelskontroll är viktig för konsumenternas tilltro till livsmedelsindustrin, och arbetet mot livsmedelsfusk är en strategiskt viktig fråga. Utskottet konstaterar att det pågår många insatser inom området. På Livsmedelsverket finns t.ex. en stödfunktion till kontrollmyndigheterna och verket har ett flerårigt uppdrag om att förstärka och vidareutveckla insatserna för att motverka livsmedelsfusk. Det pågår även arbete på EU-nivå mot livsmedelsfusk. Enligt utskottets bedömning är det motiverat att avvakta resultatet av det arbete som pågår innan ytterligare åtgärder vidtas. Utskottet avstyrker motionerna.

Provtagning och övervakning av dioxin

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om provtagning och övervakning av dioxin.

Motionen

I motion 2021/22:1670 av Johan Hultberg (M) yrkande 12 anförs att provtagningen och övervakningen av dioxin bör utökas för att kunna förbättra rådgivningen till konsumenter och på ett säkert sätt öka humankonsumtionen av fisk från Östersjön, Vänern och Vättern.

Kompletterande information

Dioxiner är miljöföroreningar som främst finns i feta livsmedel från djurriket. Inom EU finns gränsvärden för dioxiner i kommissionens förordning (EG) nr 1881/2006 av den 19 december 2006 om fastställande av gränsvärden för vissa främmande ämnen i livsmedel. Fet fisk från Östersjöområdet (Östersjön inklusive Bottniska viken samt Vänern och Vättern) överskrider ofta dessa gränsvärden. Sverige har dock beviljats undantag från gränsvärdena för vissa fiskarter från Östersjöområdet. Undantaget innebär att Sverige får släppa ut dessa fiskarter på vår egen marknad även om de överskrider EU:s gränsvärden.

Livsmedelsverket övervakar halterna av dioxiner i vissa livsmedel inom ett årligt provtagningsprogram. Programmet gäller både för dioxiner och polyklorerade bifenylter (PCB) och omfattar ca 80 prover per år. Proverna fördelas på olika typer av livsmedel, med fokus på livsmedel från djurriket. Sveriges undantag för konsumtion av fet fisk från Östersjöområdet utgör en stor del av programmets provtagning av vildfångad fisk. Resultaten rapporteras till den europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet (Efsa). När prover inom kontrollprogrammet överskrider gränsvärdena lämnas information om ärendet över till den behöriga kontrollmyndigheten, som sedan ansvarar för att fatta beslut och göra utredningar.

Efsa genomförde 2018 en riskvärdering av dioxin och PCB:er. Riskvärderingen resulterade i en ny rekommendation om tolerabelt veckointag (TVI) för dioxiner och dioxinlika PCB:er i mat som är sju gånger lägre än den tidigare rekommendationen.

Dåvarande näringsminister Ibrahim Baylan anförde följande i en interpellationsdebatt om provtagningen av dioxin i fisk den 29 oktober 2021 (ip. 2021/22:53):

Fru talman! Jag tycker att det vore positivt om en större andel av yrkesfiskets fångster av fisk som omfattas av Sveriges undantag från EU:s gränsvärden för dioxin i fisk kunde användas som mat, men det gäller under förutsättning att skyddet av folkhälsan inte riskeras och att Sverige uppfyller de förpliktelser som följer av vårt undantag från EU:s gränsvärden.

Fru talman! Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet, Efsa, genomförde 2018 en riskvärdering av dioxin och dioxinlika polyklorerade bifenyler, alltså PCB:er. Efsa rekommenderade då att den mängd dioxin och dioxinlika PCB:er som en person kan få i sig under en vecka utan att riskera hälsan borde sänkas sjufaldigt jämfört med den tidigare rekommendationen från 2001. För närvarande pågår också ett arbete inom Världshälsoorganisationen WHO med att revidera vissa toxikologiska beräkningsgrunder för dioxiner. Det arbetet väntas vara färdigt i slutet av 2022. Därefter planerar Europeiska kommissionen att genomföra en översyn av EU-gränsvärdena för dioxin och dioxinlika PCB:er i livsmedel.

En möjlig konsekvens av riskvärderingen och den kommande översynen i EU är att befolkningens exponering för dioxin och dioxinlika PCB:er via livsmedel bör minska ytterligare för att skydda folkhälsan. Det kan bland annat innebära sänkta EU-gränsvärden för dioxin och dioxinlika PCB:er i livsmedel och införande av kostråd i hela EU, liknande dem som finns i Sverige för fisk som omfattas av dioxinundantaget. [– – –]

Fru talman! Ja, det är förstås centralt att vi fortsätter att mäta, och nej, jag utesluter inte att vi kan öka mätningarna. Men det är kanske minst lika viktigt hur arbetet som handlar om gränsvärden utvecklas.

– – –

De mätningar vi ändå gör visar ju på det Johan Hultberg säger, nämligen att man vid en djupare analys av de haltdata vi har från flera år tillbaka i tiden kan se att halttenden är nedåtgående. Tyvärr går det egentligen alldeles för långsamt; vi hade önskat att det kunde gå mycket snabbare. De senaste åren varierar det tyvärr väldigt lite.

Detta blir såklart beroende av resultatet av det arbete som pågår, och där ska vi vara väldigt aktiva inte bara när det gäller att hävda det här fisket – inte minst för humankonsumtion, för jag delar den uppfattningen – utan också för att det ska vara så säkert som möjligt. Om det tillkommer ny kunskap måste vi naturligtvis vara beredda att ta till oss den, och som svar på Johan Hultbergs fråga: Om detta förutsätter en ökning av mätningarna är det klart att jag är positiv till det.

Av budgetpropositionen för 2022 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 20) framgår att halterna av oavsiktligt bildade ämnen som dioxin minskar långsamt. Halterna är dock fortfarande så höga att de innebär en risk för människors hälsa och miljön. Under 2020 har berörda myndigheter arbetat inom ett samverkansprojekt för att minska halterna ytterligare. Regeringen beslutade i januari 2021

om ett nytt etappmål som innebär att utsläpp av dioxin från punktkällor ska vara kartlagda och minimerade senast 2030.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att det finns ett välfungerande program för provtagning av dioxin inom Livsmedelsverket. Det pågår även arbete inom EU när det gäller gränsvärdena för dioxin. Utskottet finner därför inte skäl att i nuläget vidta någon åtgärd med anledning av motionen. Motionen avstyrks.

Livsmedelskontroll och sekretess

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om sekretess för vissa uppgifter vid anmälan om matförgiftning.

Motionen

Marléne Lund Kopparklint och Betty Malmberg (båda M) begär i motion 2021/22:3456 ett tillkännagivande till regeringen om att personuppgifter som gäller en person som drabbats av matförgiftning ska omfattas av sekretess i kommuners miljö- och hälsoskyddsärenden. Motionärerna anför att på samma sätt som en patients integritet kan skyddas av sekretess inom vården borde uppgifter om den som drabbats av matförgiftning göra det eftersom personen även i dessa fall är sjuk.

Rättslig reglering

Bestämmelser i tryckfrihetsförordningen (TF) och yttrandefrihetsgrundlagen (YGL) ger var och en rätt att i skrift och i radio, tv och liknande medier uttrycka sina tankar och åsikter och lämna uppgifter i vilket ämne som helst. Av 2 kap. 1 § TF framgår att var och en ska ha rätt att ta del av allmänna handlingar. Rätten att ta del av allmänna handlingar får enligt 2 kap. 2 § TF begränsas endast om det krävs med hänsyn till vissa intressen, bl.a. skyddet för en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden. Varje inskränkning i rätten att ta del av allmänna handlingar ska enligt TF anges noga i en bestämmelse i en särskild lag, eller om det anses lämpligare i ett visst fall, i en annan lag som den särskilda lagen hänvisar till. I offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL, finns bl.a. regler som begränsar rätten att ta del av allmänna handlingar med hänvisning till sekretess.

Sekretess gäller enligt 21 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL, för uppgift som rör en enskilds hälsa eller sexualliv, såsom uppgifter om sjukdomar, missbruk, sexuell läggning, könsbyte, sexualbrott eller annan liknande uppgift, oavsett i vilken verksamhet

uppgiften förekommer, om det måste antas att den enskilde eller någon närstående till denne kommer att lida betydande men om uppgiften röjs. Sekretess gäller dock inte uppgifter som tas in i ett beslut.

Sekretess gäller vidare enligt 30 kap. 27 § första stycket OSL i tillsynsverksamhet som avser näringslivet och som bedrivs av någon annan än en statlig myndighet. Sekretessen gäller för bl.a. uppgifter om en enskilds affärs- eller driftsförhållanden och för uppgifter om andra ekonomiska eller personliga förhållanden för den som har trätt i en affärsförbindelse med den granskade näringsidkaren. Sekretessen för affärs- eller driftsförhållanden gäller enligt andra stycket inte för uppgifter i kommunala nämnders tillsynsverksamhet på miljö- och hälsoskyddsområdet, om intresset av allmän kännedom om förhållande som rör människors hälsa, miljön eller redligheten i handeln eller ett liknande allmänintresse har sådan vikt att uppgiften bör lämnas ut.

Utskottets ställningstagande

Det finns enligt utskottet inte skäl att ta initiativ till en sådan sekretessreglering som efterfrågas. Befintlig reglering på området bedöms vara fullt tillräcklig. Utskottet avstyrker därför motionen.

Ursprungsmärkning av kött

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om ursprungsmärkning av kött på restaurang och i storhushåll.

Jämför reservation 4 (M, L) och 5 (MP).

Motionerna

Ett antal motioner tar upp frågan om ursprungsmärkning av kött på restauranger och i storhushåll. I kommittémotion 2021/22:3705 av Carl-Oskar Bohlin m.fl. (M) yrkande 6 i denna del anförs att det ska vara krav på information om ursprungsland på köttvaror även på restaurang. Motionärerna framhåller att svensk köttproduktion håller hög klass i jämförelse med andra länder och det därför är rimligt att personer i Sverige ska få information om vad köttet har för ursprungsland.

Även i kommittémotion 2021/22:2479 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 4 i denna del anförs att alla animaliska produkter bör märkas med ursprung på restaurang.

På ett liknande sätt anförs i kommittémotion 2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 58 att ursprungsmärkning bör införas på de animaliska livsmedel som serveras på restaurang och i storkök.

Sten Bergheden (M) föreslår i motion 2021/22:1956 att kommuner och regioner på måltidsmenyerna ska uppge ursprungsland för de köttråvaror och andra råvaror som använts.

Slutligen anförs i motion 2021/22:318 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 1 att obligatorisk ursprungsmärkning av animaliska produkter bör införas inom restaurangbranschen.

Kompletterande information

Generellt om EU:s märkningsregler

Generella bestämmelser om information och märkning som gäller alla livsmedel finns huvudsakligen i förordning (EU) nr 1169/2011 om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna (den s.k. informationsförordningen) samt i Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2014:4) om livsmedelsinformation. I informationsförordningen finns bestämmelser om vad som är obligatorisk märkningsinformation. Enligt artikel 9.1 är det bl.a. ingrediensförteckning, livsmedlets beteckning, datum för minsta hållbarhet eller sista förbrukningsdag samt i vissa fall uppgift om ursprungsland eller härkomstplats.

Enligt artikel 44.1 b i förordningen får en medlemsstat nationellt föreskriva att ytterligare uppgifter ska vara obligatoriska att lämna för livsmedel som inte är färdigförpackade enligt vad som anges i artikel 9.1 och 10 i samma förordning. Sverige har föreskrivit att uppgift om livsmedlets beteckning ska lämnas på kundens begäran. Det finns inga hinder för att livsmedelsföretagare frivilligt anger information så länge påståendet är sant och inte anges på ett sådant sätt att det kan vilseleda konsumenten.

Om en medlemsstat vill föreskriva ytterligare obligatoriska uppgifter, utöver de uppgifter som anges i artikel 9.1 och 10 i informationsförordningen, för vissa typer eller kategorier av livsmedel måste detta anmälas till kommissionen. Medlemsstaten ska i förväg anmäla den planerade åtgärden och skälen för denna till kommissionen och de andra medlemsstaterna. De planerade åtgärderna får antas först tre månader efter anmälan förutsatt att kommissionen inte lämnar ett negativt yttrande. Medlemsstaten ska kunna motivera åtgärden med minst ett av följande skäl:

- skydd av folkhälsan
- skydd av konsumenterna
- förebyggande av bedrägeri
- skydd av industriella och kommersiella äganderätter, uppgifter om ursprung och registrerade ursprungsbeteckningar samt förebyggande av illojal konkurrens.

Ursprungsmärkning av kött

Enligt informationsförordningen ska uppgifter om ursprungsland eller härkomstplats anges på livsmedel om det skulle vara vilseledande att utelämna

sådana uppgifter. Dessutom ska uppgifter om den primära ingrediensen anges i de fall man uppger ett livsmedels ursprung eller härkomstplats och den primära ingrediensen inte har samma ursprung, t.ex. svenska köttbullar som innehåller kött från Tyskland. Utöver det finns särskilda bestämmelser om livsmedelsinformation om ursprung som rör vissa slags livsmedel i EU-förordningar och i Livsmedelsverkets föreskrifter.

Vidare finns det bestämmelser i informationsförordningen om vilken information som ska lämnas för livsmedel som inte är färdigförpackade. Livsmedel som serveras på restauranger eller i storhushåll tillhör kategorin livsmedel som erbjuds utan att vara färdigförpackade. Enligt artikel 44.1 a i förordningen är en uppgift om allergena ingredienser en uppgift som alltid ska lämnas. Enligt artikel 44.1 b i förordningen får en medlemsstat nationellt föreskriva att ytterligare uppgifter ska vara obligatoriska att lämna för livsmedel som inte är färdigförpackade enligt vad som anges i artikel 9.1 och 10 i samma förordning. Sverige har föreskrivit att uppgifter om livsmedlets beteckning ska lämnas på kundens begäran. Det finns inga hinder för att livsmedelsföretagare frivilligt anger ursprung så länge påståendet är sant och inte anges på ett sådant sätt att det kan vilseleda konsumenten.

Inom ramen för livsmedelsstrategin Från jord till bord som kommissionen presenterade i maj 2020 (COM(2020) 381) har kommissionen påbörjat arbetet med att bl.a. se över en eventuell utökning av bestämmelserna om obligatorisk ursprungsmärkning. Enligt den handlingsplan som medföljde strategin ska förslag om krav på ursprungsbeteckning för vissa produkter läggas fram under det sista kvartalet 2022.

Livsmedelsverket redovisade i juni 2021 ett regeringsuppdrag om att ta fram det underlag som krävs för att Sverige ska kunna göra en anmälan till kommissionen om nationella bestämmelser om obligatorisk ursprungsinformation för kött på restaurang och i storhushåll. Detta arbete resulterade i att regeringen i november 2021 lämnade förslag på reglering av ursprungsmärkning av kött på restaurang och i storhushåll till kommissionen för godkännande.

Den anmälan som regeringen har gjort innebär att restauranger och andra storhushåll ska lämna konsumenter skriftlig eller muntlig information om ursprungsland för kött. Förslaget omfattar färskt, kylt, fryst och malet kött av nöt, svin, får, get och fjäderfä som används som ingrediens i måltider som serveras på restauranger eller i andra storhushåll. Vid muntligt tillhandahållande av information om djurets ursprungsland ska det tydligt framgå hur konsumenterna kan få tillgång till uppgifterna.

De föreslagna bestämmelserna är tillfälliga och föreslås gälla under två år. Förslaget omfattar de köttslag där det i EU-lagstiftningen redan ställs krav på ursprungsmärkning för färdigförpackat obearbetat kött och bestämmelserna kan endast införas om EU-kommissionen inte har några invändningar mot förslaget.

Utskottets ställningstagande

Regeringen lämnade i november 2021 förslag på reglering av ursprungs- märkning av kött på restaurang och i storhushåll till kommissionen för godkännande. De föreslagna bestämmelserna är tillfälliga och föreslås gälla under två år. Motionerna är därmed, i varje fall till stor del, tillgodosedda och utskottet finner inte skäl att vidta någon ytterligare åtgärd. Motionerna avstyrks.

Bästföredatum

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om datummärkningen av livsmedel.

Jämför reservation 6 (M, L) och 7 (C).

Motionerna

Enligt kommittémotion 2021/22:3431 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 36 bör en översyn av datummärkningen av livsmedel göras i syfte att minska matsvinnet. Motionärerna framhåller att det behövs informationsinsatser om vad bästföredatum innebär för olika livsmedel och att studier visar att sex av tio inte vet skillnaden mellan bästföredatum och sista förbrukningsdag. En så enkel sak som att byta ut orden ”bäst före” till exempelvis ”minst hållbar till” skulle sannolikt kunna leda till mindre matsvinn och minskat klimatavtryck.

I kommittémotion 2021/22:3665 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 24 föreslås ett tillkännagivande till regeringen om att ändra märkningen på livsmedel från ”bäst före” till ”minst hållbar till”. Enligt motionärerna bidrar den missvisande märkningen på livsmedel till matsvinn. Medvetenheten behöver öka hos konsumenterna om livsmedelsvarors hållbarhet, och samtidigt kan en förändring av märkningen till ”minst hållbar” till öka förståelsen för att livsmedlet håller sig ätbart ytterligare en tid efter att datumet passerats.

Kompletterande information och tidigare behandling

Förordning (EU) nr 1169/2011 om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna, den s.k. informationsförordningen, reglerar datummärkning av livsmedel och förvaringsanvisningar. De flesta färdigförpackade livsmedel ska vara märkta med bästföredag eller i vissa fall sista förbrukningsdag. Vissa undantag finns, t.ex. för färsk frukt och färska grönsaker, ättika och vinäger, koksalt och socker i fast form. Det är alltid den som är ansvarig för livsmedelsinformationen som ska avgöra vilken märkning som är lämplig att använda sig av. En produkts hållbarhet beror på många

faktorer, som hur och av vad produkten är tillverkad och hur den har förpackats och förvarats.

Med minsta hållbarhet menas den dag fram till vilken ett livsmedel som förvarats på lämpligt sätt har kvar de särskilda egenskaper som det normalt förknippas med. Datum för minsta hållbarhet ska anges med uttrycket bäst före. Livsmedel märkta med bästföredag ska hålla ytterligare en tid efter datumet om de förvaras på rätt sätt och i obruten förpackning. Det är säljarens ansvar att produkten är av fullgod kvalitet. Om det behövs ska datum för minsta hållbarhet åtföljas av en anvisning om förvaring som ska följas för att livsmedlet ska hålla sig under den angivna perioden.

För livsmedel som mikrobiologiskt är mycket lättfördärliga och därför efter en kort period kan antas utgöra en omedelbar fara för människors hälsa ska datum för minsta hållbarhet ersättas med sista förbrukningsdag. Märkningen sista förbrukningsdag handlar om hur länge ett livsmedel är säkert att äta. Sista förbrukningsdag ska användas för livsmedel som lätt förstörs av mikroorganismer och där lagringstiden kan bidra till att ett livsmedel kan bli hälsoskadligt trots att det förvaras enligt förpackningens anvisning. Livsmedel som är märkta med sista förbrukningsdag anses alltså inte vara säkra att äta efter att sista förbrukningsdag har passerat. Därför får sådana livsmedel efter det datumet varken säljas eller ges bort.

Det är tillåtet att använda en kompletterande frivillig tilläggsmärkning på färdigförpackade livsmedel. Denna märkning syftar till att upplysa konsumenterna om att livsmedlet ofta går bra att äta även efter att bäst före datumet har passerat. Då kan man genom att titta, lukta och smaka se om livsmedlet är som det brukar och därmed går bra att äta. Arla använder t.ex. ”ofta bra efter” och ICA ”minst hållbar till”.

Livsmedelsverket, Jordbruksverket och Naturvårdsverket hade 2017–2019 ett regeringsuppdrag om att minska matsvinnet. Som ett led i uppdraget lämnades 2018 en handlingsplan till regeringen. Handlingsplanen har 42 åtgärdsförslag och utpekade behov inom utredning, forskning och innovation och omfattar nio åtgärdsområden. Ett av dessa områden är datummärkning, hållbarhetstid och kylkedja, där man ger olika förslag på hur man kan arbeta för att minska matsvinnet.

I handlingsplanen lyfts även fram behovet av att förtydliga vägledningen om datummärkning. Det föreslås att märkning med sista förbrukningsdag endast ska användas för varor som är mycket lättfördärliga och som efter kort tid kan utgöra en omedelbar fara för människors hälsa. Vidare föreslås att svinminimerande aspekter ska beaktas vid datummärkning.

I årsredovisningen för 2019 anger Livsmedelsverket att en viktig åtgärd i arbetet är kommunikation till konsumenterna om att slänga mindre mat och att Livsmedelsverket därför under året lanserat en konsumentkampanj för att bl.a. uppmärksamma betydelsen av att lukta, smaka och titta på livsmedlet för att bedöma om det ska kastas. Av Livsmedelsverkets årsredovisning för 2020 framgår att verket under 2020 fortsatt att arbeta med åtgärder i handlingsplanen. En nationell kartläggning av matsvinn inom offentliga

måltider har publicerats och en handbok för minskat matsvinn med konkreta åtgärder för medarbetarna inom landets kök har tagits fram. Handboken tar bl.a. upp frågan om bästföredatum och sista förbrukningsdag.

Den 20 maj 2020 presenterade kommissionen en ny livsmedelsstrategi, Från jord till bord (meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – Från jord till bord-strategin för ett rättvisare, hälsosammare och miljövänligare livsmedelssystem, COM(2020) 381). Meddelandet ingår i den europeiska gröna given som anger hur Europa ska bli den första klimatneutrala världsdelen senast 2050 (COM(2019) 640). Från jord till bord-strategin är en central del av den gröna given och syftet med strategin är att göra EU:s livsmedelssystem till en global standard för hållbarhet. En handlingsplan medföljer strategin där kommissionen avser att se över relevant lagstiftning och vid behov föreslå ny lagstiftning. För att EU ska leva upp till mål 12.3 i Agenda 2030 om att halvera livsmedelsavfallet per capita på detaljhandels- och konsumentnivå till 2030 avser kommissionen att föreslå rättsligt bindande mål för att minska livsmedelsavfallet i EU och att bestämmelserna om datummärkning revideras.

Den 19 oktober 2020 godkände rådet slutsatser om strategin (12099/20). I rådsslutsatserna bekräftade rådet sitt engagemang för det globala målet 12.3 (halvera det globala matsvinnet per person i butik- och konsumentledet, och minska matsvinnet längs hela livsmedelskedjan) och välkomnade därför kommissionens förslag för att förebygga eller minska livsmedelsförluster och livsmedelsavfall, särskilt genom att se över EU:s bestämmelser för att förebygga missförstånden om eller missbruket av datummärkning.

Frågan om datummärkning av livsmedel har behandlats tidigare av utskottet, senast i betänkande 2018/19: MJU12. Utskottet uttalade då följande:

Utskottet konstaterar att regelverket för märkning av livsmedel med datum för minsta hållbarhet är harmoniserat. Detta gäller även för märkning av ägg. Utskottet välkomnar att branschen tar initiativ till egna kompletterande märkningar som kan uppmärksamma konsumenterna på att livsmedel även kan konsumeras efter bästföredatum och att Livsmedelsverket arbetar med konsumentkampanjer i frågan. Vidare noterar utskottet att en handlingsplan för att minska matsvinnet har tagits fram och att datummärkning, hållbarhetstid och kylkedja lyfts fram som ett område att arbeta vidare med tillsammans med branschen.

Utskottets ställningstagande

Regelverket för märkning av livsmedel med datum för minsta hållbarhet är harmoniserat. Utskottet välkomnar, liksom tidigare, de egna initiativ som branschen tar för att komplettera märkningen och som kan uppmärksamma konsumenterna på att livsmedel även kan konsumeras efter bästföredatum. Utskottet välkomnar vidare det arbete som Livsmedelsverket utför för att uppmärksamma frågan. Därutöver noterar utskottet att kommissionen som en del av Från jord till bord-strategin planerar att revidera bestämmelserna om

datummärkning. Utskottet ser fram emot att ta del av kommissionens förslag. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionerna.

Livsmedelsmärkning i övrigt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om märkning av ägg som ingrediens och om märkning av kosttillskott.

Jämför reservation 8 (MP).

Motionerna

I kommittémotion 2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 46 föreslås att en obligatorisk märkning av ägg som ingrediens bör införas på motsvarande sätt som redan finns för ägg som konsumenten köper i affären (s.k. skalägg). Motionärerna anför att det för skalägg finns krav på märkning som visar om ägget kommer från en ekologisk gård, en gård som håller hönsen frigående eller om hönsen hålls i bur. Motsvarande information finns dock inte när ägg ingår som ingrediens i en produkt, som t.ex. i halvfabrikatet pannkakssmet. Märkningskravet ska gälla alla livsmedel som innehåller äggprodukter.

Motion 2021/22:2919 av Markus Wiechel (SD) berör frågan om märkning av dosering av kosttillskott. Motionären menar att det inte är rimligt att konsumenter får bilden av att rekommenderat dagligt intag (RDI) är den optimala eller rekommenderade dosen, när det i själva verket motsvarar den minimidos som behövs för att inte bli sjuk. Regeringen bör därför ge Livsmedelsverket och eventuella andra aktörer i uppdrag att se över sina rekommendationer till allmänheten om dagligt näringsintag.

Kompletterande information

Som framgått ovan finns generella bestämmelser om information och märkning som gäller alla livsmedel huvudsakligen i informationsförordningen samt i Livsmedelsverkets föreskrifter om livsmedelsinformation (LIVSFS 2014:4). I informationsförordningen finns bestämmelser om vad som är obligatorisk märkningsinformation. Enligt artikel 9.1 är det bl.a. ingrediensförteckning, livsmedlets beteckning, datum för minsta hållbarhet eller sista förbrukningsdag samt i vissa fall uppgift om ursprungsland eller härkomstplats.

Om en medlemsstat vill föreskriva ytterligare obligatoriska uppgifter, utöver de uppgifter som anges i artikel 9.1 och 10 i informationsförordningen, för vissa typer eller kategorier av livsmedel måste detta anmälas till kommissionen. Medlemsstaten ska kunna motivera åtgärden med minst ett av följande skäl:

- skydd av folkhälsan
- skydd av konsumenterna
- förebyggande av bedrägeri
- skydd av industriella och kommersiella äganderätter, uppgifter om ursprung och registrerade ursprungs-beteckningar samt förebyggande av illojal konkurrens.

Regler om märkning av skalägg finns i kommissionens förordning (EG) nr 589/2008 av den 23 juni 2008 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 1234/2007 om handelsnormer för ägg. Enligt förordningen ska ägg och äggförpackningar bl.a. märkas med uppgift om produktionssystem, dvs. om äggen kommer från ekologisk produktion samt om äggen kommer från frigående hönor eller burhöns.

Vid den informella videokonferensen med jordbruksministrarna den 26 april 2021 uppmanade den tyska delegationen kommissionen att överväga att utvidga den obligatoriska märkningen av produktionsmetod till livsmedel som innehåller ägg som ingrediens. Initiativet fick stöd av flera medlemsländer som betonade mervärdet av sådan information för konsumenterna. Sverige stödde Tysklands begäran men framförde också att det är viktigt att man även tittar på möjligheten med ett frivilligt system, vilket är det Sverige skulle föredra.

När det gäller märkning av ekologiska produkter kan vidare noteras att Europaparlamentet och rådet i maj 2018 antog en ny EU-förordning om ekologisk produktion² som ska börja tillämpas den 1 januari 2022³. I den nya EU-förordningen om ekologisk produktion fastställs principer och regler för ekologisk produktion, tillhörande certifiering och användning av uppgifter om ekologisk produktion i märkning och marknadsföring samt regler för kontroller utöver de som gäller enligt kontrollförordningen. För att en produkt ska få kallas ekologisk ska produktionen av den uppfylla reglerna i EU-förordningen. Det här kontrolleras av särskilda kontrollorgan som utfärdar certifikat. För att en produkt ska få kallas ekologisk måste minst 95 procent av ingredienserna av jordbruksursprung bestå av ekologiska råvaror.

För kosttillskott gäller ett antal märkningskrav utöver kraven i informationsförordningen. Kosttillskott ska även vara märkta med följande obligatoriska uppgifter enligt 1 a, 8 a och 10 §§ i Livsmedelsverkets föreskrifter LIVSFS 2003:9:

- beteckningen kosttillskott
- uppgift om att produkterna bör förvaras utom räckhåll för små barn

² Förordning (EU) nr 2018/848 om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter och märkning av ekologiska produkter och om upphävande av förordning (EG) nr 834/2007.

³ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/1693 av den 11 november 2020 om ändring av förordning (EU) 2018/848 om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter vad gäller datumet för tillämpning och vissa andra datum som anges i den förordningen.

- namnet på de kategorier av näringsämnen eller ämnen som kännetecknar produkten, eller en uppgift om beskaffenheten av dessa näringsämnen eller ämnen
- uppgift om att kosttillskott inte bör användas som ett alternativ till en varierad kost
- mängd av näringsämnen eller andra ämnen med näringsmässig eller fysiologisk verkan
- rekommenderad daglig dos (den dagliga dos som tillverkaren rekommenderar)
- en varning för att överskrida den angivna rekommenderade dagliga dosen.

Om vitaminer och mineraler ingår i produkten ska mängden av respektive vitamin och mineral anges i procent av dagligt referensintag (DRI) (se del A.1 i bilaga XIII till informationsförordningen). DRI fastställs på EU-nivå för varje enskild vitamin och mineral. Det baseras på vad tvärsnittet av befolkningen i EU behöver få i sig totalt av kosten, dvs. både från kosttillskott och annan kost och bygger alltså på näringsbehov. Det rekommenderade intaget anges i EU-lagstiftning.

Livsmedelsverket fick i regleringsbrevet för 2017 i uppdrag att utreda och vid behov införa föreskrifter om maximivärden för vitaminer och mineraler i kosttillskott. Livsmedelsverket remitterade under våren 2020 ett förslag till förändringar i sina föreskrifter om kosttillskott som bl.a. omfattar införande av maximivärden för vitaminer och mineraler i kosttillskott. Enligt uppgift från Livsmedelsverket förväntas en anmälan lämnas till kommissionen om de nya föreskrifterna i februari 2022.

I arbetet med uppdraget har Livsmedelsverket gjort en konsekvensutredning. Av denna framgår bl.a. följande. Höga doser av vitaminer och mineraler innebära direkta risker för konsumenten. Kosttillskott med vitaminer och mineraler som saluförs i höga doser, exempelvis i halter som motsvarar eller överstiger den dos en individ dagligen kan inta under lång tid utan risk för negativa effekter (Tolerable upper intake level, sk. UL-värden) kan också vara vilseledande. Konsumenter kan lätt tro att det finns ett behov trots att normalkonsumenten får i sig tillräckligt med näring genom en varierad kost. Behovet av vitaminer och mineraler hos nordiska konsumenter har tagits fram i de nordiska näringsrekommendationerna (NNR), då kallat rekommenderat intag (RI). RI sätts så att de allra flesta individers behov tillgodoses genom det. Det rekommenderade intaget gäller alltså totalt, från kost och kosttillskott tillsammans. Normalt behöver alltså inte ens det rekommenderade intaget finnas i ett kosttillskott, eftersom normalkonsumenten får i sig vitaminet eller mineralet via övrig kost. UL för olika vitaminer och mineraler ligger oftast betydligt högre än RI. Det finns alltså inget behov av sådana mängder. UL ska endast ses som en övre gräns, ovan vilken skador kan uppstå, och inte ett riktvärde för intag av kosttillskott. Det finns grupper som kan behöva extra tillskott av något vitamin eller mineral och därmed kosttillskott

som komplement till övriga kosten, men ingen konsument har nytta av extremt höga värden av vitaminer och mineraler.

Utskottets ställningstagande

När det gäller frågan om märkning av ägg i halvfabrikat konstaterar utskottet att det på EU-nivå finns regler om både märkning av livsmedel och märkning av ekologiska produkter. Vidare noterar utskottet att den tyska delegationen vid den informella videokonferensen med jordbruksministrarna i april 2021 uppmanade kommissionen att överväga att utvidga den obligatoriska märkningen av produktionsmetod till livsmedel som innehåller ägg som ingrediens, ett initiativ som Sverige stödde. Utskottet finner mot denna bakgrund inte anledning att vidta någon åtgärd med anledning av motion 2021/22:4061 (MP) yrkande 46 och avstyrker motionsyrkandet.

När det gäller frågan om märkning av kosttillskott noterar utskottet att det pågår ett arbete med att se över föreskrifterna om kosttillskott. Utskottet noterar vidare de risker som finns med för höga intag av vissa vitaminer. Mot denna bakgrund finner utskottet inte anledning att vidta någon åtgärd med anledning av motion 2021/22:2919 (SD). Motionsyrkandet avstyrks därmed.

Märkning av plastprodukter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om märkning av plastprodukter som inte bör användas i mikrovågsugn.

Motionen

I motion 2021/22:236 av Markus Wiechel och Ludvig Aspling (båda SD) yrkande 2 föreslås att märkningen av plastprodukter som inte bör användas i mikrovågsugn ska bli tydligare.

Kompletterande information

Enligt artikel 15 och bilaga II till förordning (EG) nr 1935/2004 om material och produkter avsedda att komma i kontakt med livsmedel ska märkningen med glas-och-gaffel-symbolen eller orden ”till livsmedel” användas på alla plastmaterial som är säkra att använda till mat. Det går även bra att märka material och produkter med orden ”för kontakt med livsmedel” eller att ange ett specifikt användningsområde (t.ex. vinkaraff). Om det är uppenbart att produkten är avsedd för livsmedel behövs ingen märkning (t.ex. för en gaffel eller en kaffebryggare). Glas-och-gaffel-symbolen ska kompletteras med information om materialet inte är lämpligt att använda i exempelvis höga temperaturer, för feta livsmedel etc. Om en produkt är märkt med glas-och-

gaffel-symbolen och det inte finns någon ytterligare information om användning ska produkten kunna användas under alla normala förhållanden för kontakt med livsmedel.

Det finns även specifik lagstiftning för vissa material och ämnen som kommer i kontakt med livsmedel, t.ex. förordning (EG) nr 10/2011 om material och produkter av plast som är avsedda att komma i kontakt med livsmedel. I plastförordningen finns en lista över ämnen som är godkända att använda i plast. Ämnen som inte finns med i listan måste först utvärderas av Efsa innan de får användas. Plasten ska ha genomgått migrationstester som visar att ämnen inte läcker ut i livsmedlet i mängder som överstiger givna gränsvärden. I förordningen regleras även användningsområden för vissa plaster, gränsvärden och hur migrationstester ska utföras.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att det finns bestämmelser som reglerar material och produkter som är avsedda att komma i kontakt med livsmedel, och att glas- och-gaffel-symbolen eller orden ”till livsmedel” ska användas på alla plastmaterial som är säkra att använda till mat. Denna märkning ska kompletteras med information om materialet t.ex. inte är lämpligt att använda i höga temperaturer. Vidare finns regler om vilka ämnen som är godkända att använda i produkter av plast som är avsedda att komma i kontakt med livsmedel. Med hänvisning till vad som nu anförts anser utskottet att motionen kan avstyrkas.

Exportfrämjande av svenska livsmedel

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att främja exporten av svenska livsmedel.

Jämför reservation 9 (SD).

Motionen

I kommittémotion 2021/22:2454 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 38 anförs att ansträngningar ska göras för att främja exporten av svenska livsmedel.

Tidigare behandling och kompletterande information

Ett av målen inom det strategiska området Konsument och marknad i livsmedelsstrategin är att den svenska livsmedellexporten ska ges förutsättningar att öka för att möta efterfrågan på relevanta marknader. I samband med behandlingen av livsmedelsstrategin (bet. 2016/17:MJU23) anförde utskottet att ökad livsmedellexport är en förutsättning för ökad

lönsamhet inom livsmedelssektorn och att Sverige har stor potential att exportera mer livsmedel. Utskottet föreslog ett tillkännagivande till regeringen och anförde följande:

Utskottet konstaterar att regeringen har vidtagit åtgärder på området, bl.a. har Business Sweden fått ett uppdrag att genomföra ett exportprogram med särskilt fokus på små och medelstora företag, vilket är positivt. Samtidigt anser utskottet att det finns ett behov av ett än tydligare främjandeuppdrag med särskild tyngdpunkt på att göra det enklare för livsmedelssektorn att ta sig in på nya och befintliga marknader. För att lyckas med detta behöver den livsmedelsspecifika kompetensen förbättras på Business Sweden, och näringen behöver få en tydligare position i marknadsföringen av Sverige. Det är även av stor vikt att Business Sweden tillhandahåller information till livsmedelsföretag om tillvägagångssätt likväl som om potentialen och mervärdet i att förädla produkter för export.

Utskottet föreslår att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför och tillkännager detta för regeringen.

Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (rskr. 2016/17:338).

I budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 23) anförde regeringen att tillkännagivandet var slutbehandlat och redogjorde för följande åtgärder. Under 2017 och 2018 presenterade regeringen en förstärkt satsning på svensk livsmedellexport med fokus på små och medelstora företag. Satsningen på livsmedellexport omfattar sammanlagt elva åtgärder och syftar till att öka den svenska livsmedelsexporten. Sveriges export- och investeringsråds livsmedellexportprogram Try Swedish! förlängdes. Programmets aktiviteter och utformningen av kommunikationsinsatser beslutas av näringslivet, vilket innebär att näringen har en tydlig position i marknadsföringen av Sverige. För att öka den livsmedelsspecifika kompetensen har tre heltidstjänster inrättats som livsmedellexportansvariga på potentiella tillväxtmarknader. För att göra det enklare för livsmedelsföretag att exportera och marknadsföra sig har en analys av exportpotentialen i olika livsmedelskategorier genomförts tillsammans med livsmedelsbranschen. Analysen är ett viktigt verktyg för att öka företagets möjlighet att ta sig in på nya och befintliga marknader. En av näringen efterfrågad satsning på export av ekologiska livsmedel har genomförts med konkreta aktiviteter för att positionera Sverige. Dessutom har ett regionalt exportprogram för livsmedelsföretag påbörjats som tillhandahåller information om potentialen med livsmedellexport och som gör det enklare att ta sig in på nya marknader. För att ytterligare förenkla för livsmedelsföretag att exportera har Livsmedelsverket och Statens jordbruksverk (Jordbruksverket) i uppdrag att underlätta för export av livsmedel och jordbruksvaror genom att finansiera den verksamhet som innebär att svenska anläggningar blir godkända för export till tredje land. Inom Regeringskansliet anställdes en nationell exportsamordnare för livsmedelssektorn med uppgift att, i samarbete med näringslivet, arbeta för att fler livsmedelsföretag kommer ut på export. Under 2017 lanserades Team Sweden Livsmedel. Det är en samverkansplattform där företag, myndigheter och aktörer inblandade i livsmedellexport kan arbeta för att utveckla och öka

den svenska livsmedelsexporten och som syftar till att göra det enklare för livsmedelsföretag att exportera. Livsmedelsverket har fortsatt sitt arbete för att göra det enklare att ta sig in på nya marknader med information till företag om bl.a. regler exempelvis genom verkets upplysningstjänst, nya webbaserade import- och exportguider och ett nyhetsbrev till livsmedelsföretagare. Även Sveriges export- och investeringsråd, Kommerskollegium och Jordbruksverket har under året väglett livsmedelsföretag vid exporttekniska frågor.

Utskottet anförde vid behandlingen av budgetpropositionen att den delade regeringens bedömning (bet. 2019/20:MJU2).

I budgetpropositionen för 2022 redovisar regeringen att värdet av den totala exporten av livsmedels- och jordbruksprodukter ökade med drygt 6 procent under 2020, undantaget vidareexporten av norsk fisk, och därmed uppgick till nästan 57 600 miljoner kronor. Ökningen gäller ett antal produktkategorier. Pandemin påverkade arbetet med Sveriges export- och investeringsråds livsmedellexportprogram Try Swedish! som drivs på uppdrag av regeringen. Av elva planerade mässor ställdes nio in. I stället genomfördes ett stort antal digitala främjandeaktiviteter. Digitala matchningsaktiviteter genomfördes i Asien, USA, Kanada och Storbritannien. I dag finns det e-handelssamarbeten där svenska företag kan sälja sina produkter bl.a. i Kina, Hongkong, Sydkorea och Singapore.

Av budgetpropositionen framgår vidare att Livsmedelsverket och Jordbruksverket har i uppdrag att även i fortsättningen utveckla arbetet med exportgodkännanden för svenska livsmedel och jordbruksvaror i syfte att underlätta för ökad export. Under 2020 har arbetet för att öka den svenska exporten genom att få tillträde till nya marknader fortsatt. Team Sweden Livsmedel, som leds av den nationella exportsamordnaren för livsmedelssektorn, har fortsatt att vara ett aktivt forum för företag och intressenter för att identifiera hur den svenska livsmedelsexporten ska öka, bl.a. arrangerades ett digitalt möte i november 2020.

Regeringen har under 2020 även lyft fram svenska exportintressen inom ramen för EU:s förhandlingar om bilaterala handelsavtal. Under 2020 har samarbetet för en ökad gemensam livsmedellexport mellan Sverige och Finland fortsatt med ett antal gemensamma aktiviteter på utlandsmarknaden liksom utbyte av information och erfarenheter på myndighetsnivå.

Utskottets ställningstagande

Ökad livsmedellexport är en förutsättning för ökad lönsamhet inom livsmedelssektorn. Utskottet noterar att regeringen har vidtagit ett stort antal åtgärder för att underlätta och främja livsmedelsexporten. Utskottet konstaterar att värdet av exporten av livsmedelsprodukter har ökat, vilket indikerar att det arbete som pågår ger resultat. Med hänvisning till vad som nu anförts avstyrker utskottet motionen.

Livsmedelsberedskap och självförsörjning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om livsmedelsberedskap och självförsörjning.

Jämför reservation 10 (M, SD), 11 (V), 12 (KD) och 13 (MP).

Motionerna

Enligt partimotion 2021/22:3232 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 15 bör Sverige anta en nationell målsättning om en självförsörjningsgrad på livsmedel på minst 80 procent. Enligt motionärerna är det bekymmersamt att Sverige har en självförsörjningsgrad på endast ca 50 procent när det gäller livsmedel. En ökad självförsörjningsgrad skulle göra oss bättre rustade vid kriser och extremväder samt minska vårt importberoende. Enligt motionärerna bör Sverige anta en nationell målsättning om en självförsörjningsgrad på livsmedel i nivå med Finlands på ca 80 procent.

Kommittémotion 2021/22:3437 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 8 framhåller vikten av att öka självförsörjningen av livsmedel i Sverige. Motionärerna anför att coronakrisen har visat hur sårbart Sverige är för livsmedelsbrist. Enligt Jordbruksverket är den svenska självförsörjningen i realiteten under 50 procent. Den svenska livsmedelsförsörjningen är i dag till stor del beroende av importerade livsmedel. I händelse av begränsningar eller avbrott i importen finns stor risk för att vissa livsmedel relativt snabbt blir en bristvara.

I kommittémotion 2021/22:3642 av Pål Jonsson m.fl. (M) yrkande 16 berörs frågan om att öka Sveriges självförsörjningsgrad av livsmedel utifrån en starkt svensk konkurrenskraft i jordbruket. Motionärerna framhåller att Sveriges låga självförsörjningsgrad är ett problem som måste lösas bl.a. genom att förbättra konkurrenskraften för svenskt jordbruk för att öka den inhemska produktionen.

Magnus Oscarsson m.fl. (KD) framhåller i kommittémotion 2021/22:3880 yrkande 2 vikten av svensk försörjningstrygghet. Motionärerna framhåller att den svenska självförsörjningsgraden av livsmedel har minskat kraftigt de senaste decennierna och att Sverige i dag saknar möjligheter att försörja sin befolkning med livsmedel om handeln med omvärlden skulle skäras av.

I kommittémotion 2021/22:4197 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 18 framhålls vikten av att säkra en betydligt större grad av självförsörjning av livsmedel inom landet och skydda ekosystemen så att jordbruk och fiske kan bidra till försörjningen.

I yrkande 19 i samma motion anförts att livsmedelssektorn bör göras robust så att livsmedelsförsörjningen kan fungera även vid större omfattande kriser och krig genom att ställa om jordbruket och transportsektorn samt stödja forskning och innovation.

Sten Bergheden (M) anför i motion 2021/22:1954 att självförsörjningsgraden av livsmedel i Sverige bör öka.

Enligt motion 2021/22:2855 av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M) yrkande 1 måste Sverige i händelse av kris ha högre beredskap för att försörja befolkningen med livsmedel under längre tid än i dag.

Kompletterande information och tidigare behandling

Det övergripande målet för den nationella livsmedelsstrategin är en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås, i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till hållbar utveckling i hela landet. Produktionsökningen, både konventionell och ekologisk, bör svara mot konsumenternas efterfrågan. En produktionsökning skulle kunna bidra till en ökad självförsörjningsgrad av livsmedel. Sårbarheten i livsmedelskedjan ska minska (prop. 2016/17:104, bet. 2016/17:MJU23, rskr. 2016/17:338).

I propositionen om livsmedelsstrategin konstateras att en ökad livsmedelsproduktion i Sverige leder till bättre förutsättningar för en god nationell försörjningsberedskap. Vidare anføres att Sveriges självförsörjningsgrad har betydelse för den svenska försörjningsförmågan såväl i kris som under höjd beredskap och i krig, men att många andra faktorer är av väl så stor betydelse. Det konstateras att det bl.a. krävs en fungerande marknad för insatsvaror, transporter, datasystem och lagerhållning i detalj- och grossisthandelsleden. Hela livsmedelskedjan bör enligt regeringen vara så robust att även allvarliga påfrestningar och störningar kan klaras med rimliga konsekvenser för samhället. Detta kräver i sin tur en fungerande infrastruktur i form av t.ex. vägar, el, datakommunikation och vattenförsörjning.

I oktober 2020 överlämnade regeringen propositionen Totalförsvaret 2021–2025 (prop. 2020/21:30) till riksdagen. Propositionen innehöll bl.a. förslag om ett övergripande mål för totalförsvaret men även nya mål för t.ex. det civila försvaret. När det gäller civil beredskap bedömde regeringen att Sveriges förmåga att hantera höjd beredskap och ytterst krig behöver stärkas på bred front och att en viktig del i det arbetet är att stärka det civila försvaret. Regeringen anförde att såväl livsmedels- som dricksvattenförsörjning är kritiska förutsättningar för totalförsvaret och understöder det civila försvarets samtliga förmågor. Regeringen menade att en livsmedelsberedskap behöver byggas upp för att livsmedelsförsörjningen ska tryggas inför en säkerhetspolitisk kris under minst tre månader där logistikflödena med omvärlden är begränsade. För att trygga livsmedelsförsörjningen krävs en fungerande inhemsk jordbruks- och livsmedelsproduktion samtidigt som flödet av varor i livsmedelskedjan behöver fortsätta utan avbrott. Konkurrenskraftiga jordbruks- och livsmedelsföretag och en hög svensk marknadsandel är viktiga förutsättningar. Därtill krävs att livsmedelssektorns

kritiska beroenden av insatsvaror och andra sektorers verksamheter och tjänster säkras även under ansträngda förhållanden.

I propositionen redovisas att Försvarsberedningen anser att en livsmedelsberedskap behöver byggas främst genom lagerhållning av nödvändiga livsmedel och att det finns behov av att lagra vissa strategiska varor i omsättningslager, särskilt sådana varor som inte kan säkras genom leveranser från utländska leverantörer eller som inte kan produceras inom landet. Regeringen delar i huvudsak Försvarsberedningens uppfattning om inriktningen på livsmedelsberedskapen men bedömer att fördjupade analyser om syfte, innehåll, omfattning och placering av lager behöver genomföras så att eventuell lagring i statlig eller privat regi kan bli en verkningsfull och kostnadseffektiv åtgärd. För att bygga upp försörjningsförmågan behöver frågor om hur strategiska varor kan lagras, hur vår självförsörjningsgrad och näringslivets motståndskraft kan öka, hur handelsflöden kan säkerställas och hur personalbehov kan tryggas, analyseras och hanteras – så att en grundläggande försörjningsförmåga kan säkerställas. De satsningar som görs på livsmedelsområdet inom det civila försvaret skapar förutsättningar för en ökad självförsörjningsgrad av livsmedel.

I miljö- och jordbruksutskottets yttrande till försvarsutskottet om propositionen (yttr. 2020/21: MJU4y) anfördes följande:

Frågan om samhällets sårbarhet och beredskapsfrågor har på senare tid fått ökad aktualitet, framförallt med anledning av den pågående coronapandemin som på flera sätt har visat hur sårbart samhället kan vara. Den torka som drabbade Sverige under den extremt varma och regnfattiga sommaren 2018 visade också på sårbarheten i vår primärproduktion av livsmedel och vår tillgång på vatten. Torkan ledde bl.a. till att många lantbrukare inte kunde vattna sina grödor, vilket i sin tur ledde till stora skördeförluster och svårigheter att utfodra djur. Detta fick i sin tur till följd att många lantbruksföretag drabbades väldigt hårt ekonomiskt, i vissa fall i sådan utsträckning att de lades ned eller försattes i konkurs. Händelserna under sommaren 2018 ledde till att miljö- och jordbruksutskottet inledde en fördjupad studie om lantbrukets sårbarhet. Den pågående studiens tema aktualiserades ytterligare av coronapandemin som t.ex. lett till brist på utländsk arbetskraft inom primärproduktionen av livsmedel. Mot denna bakgrund välkomnar utskottet att frågan om civil beredskap lyfts högt upp på dagordningen. Det är enligt utskottet glädjande att regeringen både i budgetpropositionen och i den nu aktuella propositionen om totalförsvaret föreslår satsningar och lyfter upp behovet av ett stort antal åtgärder för att rusta det civila försvaret och öka försörjningsberedskapen, såväl i stort som när det gäller livsmedels- och dricksvattenförsörjning. Det övergripande mål för totalförsvaret liksom de nya mål för det civila försvaret som regeringen har föreslagit är enligt miljö- och jordbruksutskottets bedömning väl avvägda, och utskottet ser fram emot att regeringen återkommer med förslag som närmare konkretiserar vilka åtgärder som behöver vidtas för att nå de föreslagna målen. I likhet med Försvarsberedningen vill utskottet i detta sammanhang lyfta fram Finlands arbete med frågor om livsmedelsförsörjning och livsmedelsberedskap som en inspirationskälla för det fortsatta arbetet. Utskottet vill också framhålla att samverkan och erfarenhetsutbyte – på central, regional och lokal nivå – mellan offentliga aktörer och livsmedels- och dricksvattenproducenter ökar förutsättningarna för en god beredskap vid kriser och höjd beredskap.

För att uppnå de föreslagna målen är det enligt utskottets mening också viktigt med god styrning och uppföljning.

Vid försvarsutskottets behandling av propositionen (bet. 2020/21:F6U4) anförde försvarsutskottet bl.a. följande om beredskapslagring och inhemsk produktion:

Utskottet instämmer med regeringen i att ett av målet för det civila försvaret ska vara att upprätthålla en nödvändig försörjning, vilket bereds i sin helhet i avsnittet om det civila försvaret nedan. I fråga om att upprätthålla nödvändig försörjning vill utskottet betona vikten av att stärka totalförsvarets robusthet och uthållighet men även betona utgångspunkten om att det civila och det militära försvaret är ömsesidigt beroende av varandra. I stor utsträckning äger och ansvarar privata aktörer för många av de viktigaste samhällsfunktionerna, som bl.a. handlar om produktion och transporter av nödvändiga varor och tjänster. Offentliga aktörer bör därför, i nära dialog med privata aktörer, bedöma behovet av förberedelser för att säkerställa en rimlig beredskap. Det kan avse bl.a. prioritering och fördelning av resurser samt andra nödvändiga åtgärder såsom att framställa eller lagra produkter och materiel inom t.ex. hälso- och sjukvården och i livsmedelskedjan.

Utskottet delar regeringens bedömning att försörjningsberedskapen så långt som möjligt ska kunna säkerställa flödena i varukedjorna under fredstida kriser, höjd beredskap och då ytterst krig och instämmer exempelvis med trafikutskottet om vikten av transportsystemets olika delar för att säkerställa försörjningen av nödvändiga varor och tjänster till och i hela landet. Frågor om ansvar och metoder för att uppnå försörjningstrygghet, såsom lagerhållning i statlig eller privat regi och tillverkningsberedskap, är angelägna och komplicerade frågor som behöver analyseras och utredas närmare under kommande år. För att försörjningsberedskapen ska utvecklas ytterligare avser regeringen att tillsätta en utredning om vad en nationellt samordnad försörjningsberedskap bör omfatta samt hur den bör organiseras och finansieras, vilket utskottet välkomnar.

För att kunna lösa sina uppgifter är även det militära försvaret beroende av att ett antal funktioner i samhället fungerar, t.ex. el- och drivmedelsförsörjning, transporter samt försörjning av vatten och livsmedel. Utskottet anser, liksom regeringen, att det är viktigt att det civila försvaret bidrar till Försvarmaktens operativa förmåga vid höjd beredskap och då ytterst i krig. Med hänvisning till regeringens mål om att en nödvändig försörjning ska upprätthållas och regeringens avsikt att tillsätta en utredning om en nationellt samordnad försörjningsberedskap anser utskottet att det för närvarande inte finns skäl att vidta ytterligare åtgärder inom beredskapslagring och beredskap för inhemsk produktion.

Den 2 september 2021 beslutade regeringen att en särskild utredare ska analysera och föreslå en funktion med ansvar för nationell samordning av försörjningsberedskapen samt utreda principer och former för finansiering av samhällets försörjningsberedskap. Förslagen ska syfta till att stärka Sveriges förmåga att upprätthålla en nödvändig försörjning vid fredstida krissituationer, höjd beredskap och ytterst krig (dir. 2021:65). Uppdraget ska redovisas senast den 31 maj 2023.

Frågan om självförsörjningsgrad och krisberedskap hanterades senast av miljö- och jordbruksutskottet i betänkande 2020/21: MJU18. Utskottet uttalade då bl.a. följande:

Inledningsvis vill utskottet betona vikten av de frågor om samhällets sårbarhet och beredskap som har aktualiserats den senaste tiden med anledning av bl.a. den pågående coronapandemin och den torka som drabbade Sverige sommaren 2018. Mot bakgrund av den senaste tidens händelser anser utskottet att det är viktigt att Sverige har en god försörjningsförmåga av livsmedel, inklusive tryggad tillgång till dricksvatten, både vid höjd beredskap och ytterst vid krig. Enligt utskottet är detta en prioriterad fråga.

I sammanhanget vill utskottet lyfta den fördjupade uppföljning om lantbrukets sårbarhet och landets försörjningsgrad som utskottet genomfört. Den visar bl.a. på faktorer som är betydelsefulla för att minska sårbarheten, och bl.a. ökad lönsamhet och konkurrenskraft samt säkrad tillgång till insatsmedel lyfts fram. Utskottet tillmäter dessa frågor stor betydelse och valde därför att belysa frågorna ytterligare genom att ha en offentlig utfrågning om lantbrukets sårbarhet i april 2021.

Utskottet anser att en lönsam och ökande hållbar livsmedelsproduktion är grunden för en god livsmedelsförsörjning. Detta är i linje med den nationella livsmedelsstrategins övergripande mål om en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar, vilket även bidrar till en ökad självförsörjningsgrad och minskad sårbarhet i livsmedelskedjan. Utskottet noterar att regeringen hittills tagit fram tre handlingsplaner med åtgärder för att nå livsmedelsstrategins mål men att den bedömer att ytterligare satsningar kommer att behövas för att skapa en robustare och mer konkurrenskraftig livsmedelsproduktion. Utskottet delar denna bedömning. Det krävs ett långsiktigt arbete för att skapa ett hållbart livsmedelssystem som är tillräckligt stabilt för att klara kristider och som även kan anpassa sig till klimatförändringar.

Vidare noterar utskottet att regeringen anser att det civila försvaret behöver stärkas och livsmedelsberedskapen byggas upp för att trygga livsmedelsförsörjningen under minst tre månader vid kris. För detta behövs en fungerande inhemsk jordbruks- och livsmedelsproduktion men även att tillgången till insatsvaror och andra sektorers verksamheter och tjänster säkras. Utskottet delar regeringens bedömning att det behövs fördjupade analyser av ansvar och metoder för att uppnå försörjningstrygghet, vilket inkluderar frågor om alltifrån lagring av livsmedel och strategiska varor till personalbehov. Den utredning om en nationellt samordnad försörjningsberedskap som regeringen aviserat kommer enligt utskottets bedömning att få en avgörande betydelse för det fortsatta beredskapsarbetet. Denna utredning kommer att säkerställa att det blir de mest verkningfulla och kostnadseffektiva åtgärderna som genomförs.

Utskottet välkomnar regeringens satsning i budgetpropositionen på att bygga upp en nationell livsmedelsberedskap och tryggad dricksvattenförsörjning som en del av det civila försvaret. Utskottet instämmer med regeringen att det behövs en helhetssyn på beredskapsfrågorna och att en effektiv livsmedelsförsörjning är beroende av bl.a. teknisk utrustning, lagerhållning, infrastruktur och fordonsbränsle. För att livsmedels- och dricksvattenförsörjningen ska fungera måste alla samhällsviktiga verksamheter, näringsliv och aktörer samverka. Utskottet noterar att en omfattande analys av försörjningsberedskapen redan pågår inom ett flertal myndigheter. Detta behövs för att livsmedelsberedskapen och dricksvattenförsörjningen ska kunna dimensioneras och byggas upp på ett ändamålsenligt sätt.

Vidare kan noteras att dåvarande landsbygdsministern Jennie Nilsson anförde följande som svar på en skriftlig fråga (fr. 2020/21:328):

Sverige behöver ha en god försörjningsförmåga av livsmedel och regeringen ser att det är en prioriterad fråga. Den nationella livsmedelsstrategin syftar till hållbara och konkurrenskraftiga företag inom jordbruket, fiskerinäringarna och livsmedelsproduktion som kan öka den svenska produktionen och därmed också bidra till en hög svensk marknadsandel och ökad självförsörjningsgrad.

Inom ramen för livsmedelsstrategin är en ökad livsmedellexport ett viktigt verktyg för att öka livsmedelsproduktionen. Genom att skapa en större marknad för svenska livsmedelsföretag skapas också möjligheter för svensk primärproduktion att långsiktigt växa. I detta sammanhang är det också viktigt att lyfta fram möjligheten för svenska jordbruk att skapa mervärden, till exempel ekologisk produktion. Det är också viktigt att säkerställa en öppen handel, inom och utom EU, så långt möjligt även under kriser som den pågående pandemin. Regeringen fortsätter därför de långsiktiga och strategiska satsningarna på att öka svensk livsmedelsexport för att öka lönsamheten i den svenska livsmedelskedjan, till exempel genom ett riktat uppdrag till Sveriges Export- och investeringsråd (Business Sweden), Statens jordbruksverk och Livsmedelsverket fram till 2025.

Frågan om självförsörjning aktualiseras i tider som denna. Ett lands livsmedelsförsörjning tryggas av en inhemsk produktion såväl som import. Dagens livsmedelsförsörjningssystem är globalt med många aktörer i olika branscher. I mångt och mycket påverkas graden av självförsörjning av konsumenters preferenser vilka i sin tur kan påverka mängden livsmedel som produceras inom Sverige.

Livsmedelsstrategins mål om en ökad och hållbar livsmedelsproduktion beslutades 2017 och ska uppnås år 2030. För att nå målet med livsmedelsstrategin behövs ett långsiktigt och kontinuerligt arbete genom livsmedelsstrategins handlingsplan men också genom hur vi utformar åtgärder och insatser i kommande period för den gemensamma jordbrukspolitiken som startar 2023. Med livsmedelsstrategin vill jag öka svensk livsmedelsproduktion. Produktionsökningen, både konventionell och ekologisk, bör svara mot konsumenternas efterfrågan. En produktionsökning skulle kunna bidra till en ökad självförsörjningsgrad av livsmedel. Sårbarheten i livsmedelskedjan ska minska.

I regleringsbrevet för 2021 fick Livsmedelsverket i uppdrag att arbeta med en inriktning för arbetet med civilt försvar. Arbetet ska ta sin utgångspunkt i aktuella anvisningar för det civila försvaret. Livsmedelsverket ska tillsammans med Jordbruksverket och Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) påbörja lämpliga åtgärder för att inleda uppbyggnaden av en livsmedelsberedskap. I detta ingår bl.a. att kartlägga strategiska varor för livsmedelskedjans funktionalitet, identifiera totalförsvarsviktig verksamhet i livsmedelskedjan och analysera livsmedelskedjans beroenden och sårbarheter. Företagens förmåga att kunna leverera varor och tjänster under höjd beredskap ska kartläggas och analyseras. En gemensam redovisning ska lämnas senast den 22 februari 2022.

Vidare ska Livsmedelsverket när det gäller leden efter primärproduktionen, tillsammans med berörda företag och andra relevanta aktörer arbeta för att

skapa ökade förutsättningar att säkerställa flödet i livsmedelskedjan vid en allvarlig bristsituation under svåra fredstida förhållanden eller höjd beredskap och ytterst krig. Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 december 2023.

Livsmedelsverket ska vidare utveckla stödet till kommunernas arbete med dricksvattenförsörjning genom åtgärder som under höjd beredskap minskar sårbarheten när det gäller tillgång, omfördelning och lagerhållning av kemikalier och standardisering av reservdelar. Livsmedelsverket ska tillsammans med länsstyrelserna utveckla frågor om regional prioriteringsförmåga när det gäller nödvatten och utveckla stöd för länsstyrelsernas vägledning till kommunernas arbete med kontinuitetsplanering för dricksvattenförsörjning under höjd beredskap. Livsmedelsverket ska redovisa vidtagna åtgärder och uppnådda resultat senast den 22 februari 2022.

Som en del av uppdraget har Livsmedelsverket, Jordbruksverket och SVA utarbetat ett förslag till arbetsplan för perioden 2021–2023 för uppbyggnad av livsmedelsberedskapen inklusive åtgärder vid en bristsituation eller höjd beredskap och ytterst krig. Livsmedelsverket har även utarbetat ett förslag till arbetsplan för 2021–2023 för arbetet med att stärka dricksvattenförsörjning under höjd beredskap.

När det gäller frågan om livsmedelsberedskap kan vidare noteras att kommissionen den 12 november 2021 antog ett meddelande om beredskapsplan för att trygga livsmedelstillgången och livsmedelsförsörjningen under kristider (COM(2021) 689). Syftet med meddelandet är att fastställa åtgärder på EU-nivå för att ta itu med de brister som finns och kunna hantera framtida kriser på ett bättre sätt. För att göra detta kommer EU att intensifiera sin samordning av ett gemensamt europeiskt svar på kriser som påverkar livsmedelssystemet, vilket även anges i strategin Från jord till bord (COM(2020) 381 final). Kommissionen avser att inrätta en europeisk mekanism för beredskap och insatser vid livsmedelsförsörjningskriser. Syftet är att minska sårbarheter och risker och skapa och upprätthålla en kapacitet att vidta åtgärder på ett snabbt, samordnat och samarbetsinriktat sätt i EU.

Enligt den preliminära svenska ståndpunkten i regeringens fakta-PM 2021/22:FPM20 välkomnar regeringen kommissionens initiativ för att öka livsmedelssektorns beredskap. Regeringen anför bl.a. att det är positivt med ett fördjupat samarbete mellan medlemsstaterna eftersom en stor del av livsmedelskedjans beroenden och sårbarheter inte går att lösa utan detta samarbete. Regeringen avser vidare att verka för att utvecklingen av en EU-gemensam beredskapsplan kompletterar och bidrar till det nationella arbetet och inte påverkar det menligt.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill återigen betona vikten av de frågor om samhällets sårbarhet och beredskap som har aktualiserats under de senaste åren med anledning av bl.a. den pågående coronapandemin och den torka som drabbade Sverige 2018. Det

är viktigt att Sverige har en god försörjningsförmåga av livsmedel, både vid höjd beredskap och ytterst vid krig. Enligt utskottet är detta en prioriterad fråga.

Utskottet välkomnar därför att regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag att analysera och föreslå en funktion med ansvar för nationell samordning av försörjningsberedskapen samt utreda principer och former för finansiering av samhällets försörjningsberedskap. Förslagen ska syfta till att stärka Sveriges förmåga att upprätthålla en nödvändig försörjning vid fredstida krissituationer, höjd beredskap och ytterst krig. Utskottet noterar vidare att regeringen har gett Livsmedelsverket i uppdrag att arbeta med en inriktning för arbetet med civilt försvar och att en första redovisning av detta arbete ska göras i slutet av februari 2022. Livsmedelsverket, Jordbruksverket och SVA har även utarbetat arbetsplaner för en uppbyggnad av livsmedelsberedskapen och dricksvattenförsörjningen under höjd beredskap. Mot bakgrund av det omfattande arbete som pågår på området finner utskottet inte skäl att vidta någon åtgärd med anledning av motionerna som därmed avstyrks.

Offentlig konsumtion

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om offentlig konsumtion av ekologiska livsmedel och om krav på djurhållning i offentlig konsumtion.

Jämför reservation 14 (MP).

Motionen

Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) anför i kommittémotion 2021/22:4061 yrkande 59 att den offentliga konsumtionen av ekologiska livsmedel ska öka och nå 80 procent 2030. I yrkande 61 i samma motion anföras att konsumtionen av animaliska produkter ska inriktas för minskad mängd, men med bättre djurhållning. Motionärerna framhåller att det är viktigt att den offentliga upphandlingen går före och använder sig av de möjligheter som Upphandlingsmyndigheten tagit fram i form av kriterier när det gäller behandling av djur, men också styr mot mer ekologisk djurhållning. Ökade inköp av ekologiskt i den offentliga sektorn har också visat sig innebära att det serveras mer klimatsmart och hälsosam mat.

Kompletterande information

Enligt den nationella livsmedelsstrategin (prop. 2016/17:104) bör den offentliga upphandlingen av livsmedel och måltidstjänster användas för att bättre styra mot och motsvara samhällets ambitioner och lagar inom djurskydd

och miljö. Enligt livsmedelsstrategin bör även produktionen, konsumtionen och exporten av ekologiska produkter öka.

I regeringens andra handlingsplan för livsmedelsstrategin, som gäller t.o.m. 2025, anges att regeringens inriktningsmål för konsumtion är att 60 procent av den offentliga livsmedelskonsumtionen ska utgöras av certifierade ekologiska produkter 2030.

I januari 2021 följde regeringen upp handlingsplanen med ytterligare åtgärder för att stärka arbetet med att nå det övergripande målet med strategin. Bland annat gavs samordningsfunktionen för ekologiska livsmedel uppdrag att fortsätta sin verksamhet. Samordningsfunktionen för ekologiska livsmedel vid Jordbruksverket bildades 2017 och syftar till att främja produktion, konsumtion och export av ekologiska livsmedel.

Genom budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 23) tillfördes Jordbruksverket ytterligare 25 miljoner kronor för 2021 till fortsatt arbete med samordningsfunktionen för ekologiska livsmedel. För 2022 och 2023 beräknades samma belopp per år.

Av Jordbruksverkets regleringsbrev för 2021 framgår vidare att myndigheten ska fortsätta att arbeta med samordningsfunktionen för ekologiska livsmedel. Arbetet ska utvecklas för att i större utsträckning bidra till utbyte av erfarenheter och dialog mellan berörda aktörer som verkar för ökad ekologisk produktion, utreda marknadsutveckling och verka för kunskapsuppbyggnad, kunskapsförmedling, innovation och rådgivning inom området. Jordbruksverket ska vidta fortsatta åtgärder i enlighet med uppdraget att, inom ramen för livsmedelsstrategin, vidta åtgärder för främjande av produktion, konsumtion och export av ekologiska livsmedel (N2018/02711). Redovisning av använda medel ska göras senast den 21 februari 2022.

Som ett led i arbetet med att utveckla de offentliga upphandlingarna har regeringen tagit fram en nationell upphandlingsstrategi. I den nationella upphandlingsstrategin anføres att den offentliga upphandlingen bättre bör styra mot samhällets ambitioner och motsvara den höga nivå på djurskydds- och miljöhänsyn som den svenska lagstiftningen ställer. I handlingsplanen anges vidare att miljöhänsyn kan beaktas i alla delar av upphandlingsprocessen och att det också finns särskilda bestämmelser för miljökrav. Lagstiftningen ger också stora möjligheter att ställa krav på miljöhänsyn, som nu i större utsträckning än tidigare kan beaktas i alla delar av upphandlingsprocessen. Upphandlingsmyndigheten har regeringens uppdrag att verka för ökad miljöhänsyn inom upphandling och ansvarar för en omfattande kriterieverksamhet som vänder sig till upphandlande myndigheter och enheter i deras arbete med att ställa krav på exempelvis djurskydd och resurseffektivitet i sina upphandlingar. Upphandlingsmyndighetens kriterier, i form av miljökrav och sociala krav, finns på ett tiotal produktområden som omfattar hundratals produkter. I myndighetens arbete ingår att redovisa nyckeltal som visar på interna och externa effekter av miljökrav och sociala kriterier.

När det gäller djurskyddskrav anføres i handlingsplanen att upphandlingen av livsmedel och måltidstjänster är ett område där kraven som ställs bör

återspegla medborgarnas förväntningar på att svenska djurskyddskrav uppfylls. Att upphandlande myndigheter och enheter ställer relevanta djurskyddskrav i upphandlingar bidrar till att säkerställa goda förhållanden under djurets liv oavsett produktionsland. Statliga myndigheter fyller en viktig funktion genom att föregå med gott exempel på hur djurskydd kan – och får – säkerställas i offentliga upphandlingar och på ett icke-diskriminerande sätt.

I budgetpropositionen för 2022 redogjorde regeringen för att den ekologiska odlingen och andelen ekologiska livsmedel i den offentliga sektorn har ökat kontinuerligt de senaste åren. Under 2020 minskade dock andelen ekologiskt odlad jordbruksmark till 19 procent, vilket är en minskning med 1 procent jämfört med 2019. Inköpen i offentlig sektor som bestod av ekologiska livsmedel fortsatte dock att öka något. Andelen inköp i offentlig sektor var 39 procent, vilket är en ökning med 1 procent jämfört med 2019. Den ekologiska livsmedelsförsäljningen har avtagit med 2 procent under 2020, motsvarande en minskning med 0,5 miljarder kronor, till 27,7 miljarder kronor 2020 jämfört med 2019. Av sålda livsmedel 2020 var 8,7 procent ekologiska.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis påminna om att livsmedelsstrategin framhåller den offentliga upphandlingens roll både när det gäller djurskydd och ekologisk produktion. Vidare noterar utskottet att det befintliga regelverket för offentlig upphandling ger stora möjligheter att ställa krav på djurskydd och miljöhänsyn. Enligt den nationella upphandlingsstrategin bör den offentliga upphandlingen bättre styra mot samhällets ambitioner och motsvara den höga nivån på djurskydds- och miljöhänsyn som den svenska lagstiftningen ställer. Andelen ekologiska livsmedel i den offentliga sektorn har även ökat kontinuerligt de senaste åren. Mot bakgrund av det som anförts ovan finner utskottet inte skäl att vidta någon åtgärd med anledning av motionen som därmed avstyrks.

Främjande av användningen av dricksvatten ur kran

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att främja användningen av dricksvatten ur kran.

Jämför reservation 15 (MP).

Motionen

Enligt kommittémotion 2021/22:4062 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 21 bör den offentliga sektorn i högre utsträckning kranmärka sitt vatten. Motionärerna framhåller att produktionen av flaskvatten kräver mycket mer energi och släpper ut mer växthusgaser än kranvatten. Därför behöver

ambitionerna höjas när det gäller att den offentliga sektorn bör kranmärka sitt vatten.

Kompletterande information

Kranmärkt är en nationell hållbarhetsmärkning för verksamheter som väljer kranvatten framför flaskvatten. En hel verksamhet eller en enskild konferens eller ett event som en verksamhet anordnar kan kranmärkas.⁴

När det gäller frågan om att främja användningen av dricksvatten ur kran kan noteras att 2020 års dricksvattendirektiv⁵, som är en revidering av 1998 års dricksvattendirektiv⁶, bl.a. ställer krav på medlemsstaterna att främja användningen av dricksvatten ur kran. Enligt artikel 16.2 i 2020 års dricksvattendirektiv ska medlemsstaterna, för att främja användning av dricksvatten ur kran, säkerställa att utomhus- och inomhusutrustning installeras på allmän plats när så är tekniskt möjligt och på ett sätt som står i proportion till behovet av sådana åtgärder och med beaktande av särskilda lokala förhållanden, såsom klimatet och geografiska förhållanden.

Medlemsstaterna får även vidta följande åtgärder för att främja användningen av dricksvatten ur kran:

- a. öka medvetenheten om närmaste utomhus- eller inomhusutrustning
- b. inleda kampanjer för att informera allmänheten om kvaliteten på sådant vatten
- c. främja tillhandahållandet av sådant vatten inom offentliga förvaltningar och i offentliga byggnader
- d. främja tillhandahållandet av sådant vatten, gratis eller till en låg serviceavgift, för kunder i restauranger och personalmatsalar och i samband med cateringtjänster.

Direktivet ska vara genomfört i medlemsstaterna senast den 12 januari 2023. Samtidigt upphör 1998 års dricksvattendirektiv att gälla.

I juli 2020 beslutade regeringen att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att föreslå hur direktivet ska genomföras i svensk rätt (dir. 2020:76). Utredningen, som tog namnet 2020 års dricksvattenutredning, överlämnade i oktober 2021 betänkandet En säker tillgång till dricksvatten av god kvalitet (SOU 2021:81) till regeringen.

Av betänkandet framgår bl.a. följande när det gäller konsumtionen av flaskvatten. Direktivet ställer krav på att medlemsstaterna ska främja användningen av dricksvatten ur kran på bekostnad av flaskvatten. För att göra detta ska medlemsstaterna säkerställa att utomhus- och inomhusutrustning installeras på allmän plats när så är tekniskt möjligt och på ett sätt som står i proportion till behovet av sådana åtgärder. Särskilda lokala och geografiska

⁴ www.kranmarkt.se.

⁵ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2020/2184 av den 16 december 2020 om kvaliteten på dricksvatten (omarbetning).

⁶ Rådets direktiv 98/83/EG av den 3 november 1998 om kvaliteten på dricksvatten.

förhållanden, såsom klimatet och geografiska förhållanden, får beaktas. Medlemsstaterna får även vidta andra åtgärder, som att öka medvetenheten om närmaste utomhus- eller inomhusutrustning. Det kan också handla om att främja tillhandahållandet av dricksvatten i offentliga förvaltningar och offentliga byggnader eller till kunder i restauranger eller personalmatsalar genom att tillhandahålla dricksvatten till en låg kostnad eller gratis. De nya bestämmelserna om tillgång till dricksvatten och att främja användningen av dricksvatten ur kran syftar till att konsumtionen av buteljerat vatten ska minska, och att dricksvatten ur kran ska användas i större utsträckning, som ett led i miljöarbetet.

Enligt utredningens bedömning behövs inte några lagändringar för att genomföra direktivets bestämmelse om att främja användningen av dricksvatten genom att inomhus- eller utomhusutrustning installeras på allmän plats. Det krävs inte heller att andra åtgärder vidtas för att genomföra direktivet när det gäller att främja att konsumera dricksvatten ur kran.

Utredningen konstaterar vidare att tillgången till ett rent och relativt billigt kranvatten i allmänhet är god i Sverige. Det finns ett väl utbyggt system med kommunalt dricksvatten som försörjer en stor del av Sveriges befolkning. Det finns därför för närvarande inte något större behov av att ställa krav på att installera inomhus- och utomhusutrustning på grund av att människor saknar tillgång till ett bra dricksvatten. Dessutom finns det många gånger vatten av dricksvattenkvalitet på offentliga toaletter och i allmänna byggnader där det t.ex. går att fylla på en vattenflaska.

Utredningen konstaterar vidare att den svenska konsumtionen av buteljerat vatten ligger lågt i jämförelse med många andra delar av EU. Enligt statistik från branschorganisationen Sveriges bryggerier var den genomsnittliga konsumtionen av buteljerat vatten knappt 22 liter per person 2019. Konsumtionen ökade årligen fram till 2006 men har därefter minskat. Enligt den europeiska branschorganisationen för mineralvatten och buteljerat vatten (Natural Mineral Waters Europe) hade Sverige den lägsta konsumtionen per person i hela EU 2019. Snittet i EU enligt samma statistik var 119 liter per person under 2019.

Utredningen föreslår att länsstyrelsen bör ansvara för och följa upp frågan om förbättrad tillgång till dricksvatten och främjande av användning av dricksvatten ur kran. En sådan skyldighet bör framgå av förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion. Utredningen anför att frågan om tillgången till dricksvatten och om det finns behov av att vidta åtgärder för att förbättra eller upprätthålla tillgången till dricksvatten i den offentliga miljön bör analyseras vidare och bevakas kontinuerligt. Förändrade vanor när det gäller inköp av flaskvatten, ett utökat behov av att få tillgång till dricksvatten i den offentliga miljön och ett förändrat klimat kan medföra ett reviderat ställningstagande till vilka åtgärder som behöver vidtas och om det behövs ytterligare lagstiftning. Frågan får i sådana fall lyftas till berörda aktörer, i första hand kommunerna, eller till lagstiftaren.

Betänkandet är ute på remiss. Sista dag för remissvar är den 7 mars 2022.

Frågan om konsumtion av buteljerat vatten och kranmärkning uppmärksammades även av Utredningen om hållbara plastmaterial som i december 2018 överlämnade sitt betänkande Det går om vi vill – Förslag till en hållbar plastanvändning (SOU 2018:84) till regeringen. Utredningen föreslog bl.a. att regeringen ska ge samtliga myndigheter i uppdrag att omgående se över sin användning av engångsartiklar, liksom möjligheter att bidra till minskad nedskräpning och minskad klimatpåverkan genom att ersätta dessa med flegångsalternativ, bl.a. genom att kranmärka verksamheten och anordnade evenemang. Utredningen lämnade också förslag till offentliga aktörer att göra satsningar på att kranmärka verksamheten och anordnade evenemang.

Regeringskansliet har avslutat beredningen av betänkandet och valde att inte gå vidare med utredningens förslag i dessa delar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att tillgången till rent och relativt billigt kranvatten i allmänhet är god i Sverige och att den svenska konsumtionen av buteljerat vatten är relativt låg i jämförelse med många andra delar av EU. Utskottet noterar vidare att 2020 års dricksvattendirektiv ställer krav på medlemsstaterna att främja användningen av dricksvatten ur kran och att 2020 års dricksvattenutredning har lämnat förslag på hur direktivet ska genomföras i svensk rätt. Betänkandet är ute på remiss. I avvaktan på vidare behandling av betänkandet finner utskottet inte skäl att vidta någon åtgärd med anledning av motionen som därmed avstyrks.

Skyddade beteckningar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om skyddade beteckningar.
Jämför reservation 16 (MP).

Motionen

Enligt motion 2021/22:4208 av Maria Gardfjell och Anna Sibinska (båda MP) bör det utredas om en myndighet, förslagsvis Jordbruksverket, ska ha både främjandeuppdraget och det administrativa uppdraget att hantera skyddade geografiska beteckningar och skyddade ursprungsbeteckningar.

Kompletterande information

Inom EU finns det skyddade namn, eller beteckningar, för vissa speciella livsmedel. Beteckningarna heter skyddad ursprungsbeteckning, skyddad geografisk beteckning och garanterad traditionell specialitet. Förenklat kan man säga att de beteckningar som är skyddade bara får användas vid märkning

av livsmedel som framställs enligt särskilda recept och vissa andra villkor. Reglerna för de skyddade beteckningarna är till för att hjälpa producenter av jordbruksprodukter och livsmedel. De gör det möjligt för företagarna att informera konsumenterna om produkternas och livsmedlens egenskaper och särskilda kvaliteter

Av 2 § förordningen (2009:1425) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel framgår att det är Livsmedelsverket som tar emot och handlägger ansökningar om registrering av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel. Livsmedelsverket ska samråda med jordbruksverket i ärenden som rör sådana jordbruksprodukter som avses i bilaga I till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1151/2012 av den 21 november 2012 om kvalitetsordningar för jordbruksprodukter och livsmedel, när det gäller produkter som inte är avsedda att användas som livsmedel.

Enligt artikel 47 i samma förordning får medlemsstaterna ta ut en avgift för att täcka sina kostnader för bl.a. behandling av ansökningar enligt förordningen. Sedan den 1 juni 2021 tar Livsmedelsverket ut en avgift för registrering av skyddade beteckningar. Avgiften består av en grundavgift på 2 700 kronor och timavgift på 900 kronor för handläggningstid utöver den tid som ingår i grundavgiften (2 kap. 3 § LIVSFS 2021:8).

Under 2021 kom totalt 24 ansökningar om skyddade beteckningar in till Livsmedelsverket. Samtliga ansökningar kom in under perioden januari–maj. Inga ansökningar kom in under 2020. Under åren 2017–2019 kom totalt 18 ansökningar in, varav 3 ansökningar 2017, 6 ansökningar 2018 och 9 ansökningar 2019.

När det gäller arbetet med att främja användandet av skyddade beteckningar kan noteras att det i Livsmedelsverkets årsredovisning för 2020 redovisas att myndigheten i samverkan med Jordbruksverket har arbetat för att underlätta för företag som vill ansöka om skyddad geografisk beteckning och skyddad ursprungsbeteckning. Med hjälp av en extern konsult har stödmaterial tagits fram till företag som vill ansöka om en skyddad beteckning. Materialet förväntas ge ansökningar av bättre kvalitet större chans att registreras hos kommissionen. Under 2020 behandlades åtta nya svenska ansökningar om skyddade beteckningar (skyddad ursprungsbeteckning eller skyddad geografisk beteckning) och lämnades in till kommissionen.

I Jordbruksverkets årsredovisning för 2020 redovisas att myndigheten inom ramen för landsbygdsprogrammets insatser för att skapa nya jobb och lokal utveckling arbetat med bl.a. att synliggöra, ta till vara och utveckla traditionell kunskap om mat- och livsmedelsframställning, mångfald av växtsorter och husdjursraser, kulturmiljöer och landskap. Arbetet genomförs i samverkan med Institutet för språk och folkminnen, Riksantikvarieämbetet och Sametinget. Jordbruksverket har även i uppdrag att främja utvecklingen av turism på landsbygden och korta livsmedelskedjor. Under 2020 arbetade verket därför med projekt, upphandlingar och utlysningar i fråga om detta med medel avsatta i landsbygdsprogrammet.

Vidare redovisar Jordbruksverket att projektet Gastronomiska regioner del 2 som syftar till att få fram fler svenska livsmedelsprodukter med skyddad EU-beteckning avslutades under 2020. Totalt har 16 svenska ansökningar lämnats in till EU under projektets gång och ytterligare en produkt var under handläggning hos Livsmedelsverket vid projektets slut. Utifrån vunna erfarenheter under projektets gång fortsätter nu arbetet genom en stödfunktion med konsult hjälp för att få fler skyddade EU-beteckningar.

Vidare kan noteras att Jordbruksverket sedan 2020 erbjuder hjälp med att göra ansökningar om skyddade beteckningar i form av kostnadsfria konsulttimmar. Projektet finansieras av landsbygdsprogrammet som medfinansieras av Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling. Avtalet med konsulterna löper i två år, med möjlighet till förlängning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att det pågår viktigt arbete när det gäller skyddade beteckningar både inom Jordbruksverket och Livsmedelsverket. Utskottet finner inte skäl att ta initiativ till en sådan ändring i organiseringen av detta arbete som efterfrågas av motionärerna. Utskottet avstyrker därför motionen.

Motioner som bereds förenklad

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår de motionsförslag som beretts i förenklad ordning.

Jämför särskilt yttrande 1 (M), 2 (SD), 3 (C), 4 (KD), 5 (L) och 6 (MP).

Utskottets ställningstagande

I motioner från allmänna motionstiden 2021/22 har det väckts förslag som rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under valperioden. Detta har gjorts i betänkandena 2018/19: MJU12, 2018/19: MJU13, 2019/20: MJU2, 2019/20: MJU10, 2019/20: MJU19, 2020/21: MJU6 och 2020/21: MJU18. Utskottet ser inte någon anledning att nu återigen pröva de motionsyrkanden som tas upp i bilaga 2 och avstyrker därför motionsförslagen.

Reservationer

1. Avgifter för offentlig livsmedelskontroll, punkt 1 (M, KD)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M), Betty Malmberg (M) och Magnus Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3437 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 38 och avslår motion

2021/22:3650 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 4.

Ställningstagande

Ansvar för livsmedelskontrollerna ligger främst på kommunal nivå. Vanligtvis betalar livsmedelsföretaget en fast avgift varje år för de kontroller kommunen ska göra. I dagsläget genomförs det sammantaget för få livsmedelskontroller runt om i landet. Det leder till att många livsmedelsföretag upplever att de inte får de kontroller som de betalar för, och det kan även vara ett problem för livsmedelssäkerheten gentemot konsumenten. Vi anser att kostnaden för livsmedelskontrollen inte ska överstiga den faktiska kostnaden för den genomförda kontrollen.

2. Avgifter för offentlig livsmedelskontroll, punkt 1 (C)

av Kristina Yngwe (C) och Ulrika Heie (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3650 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 4 och avslår motion

2021/22:3437 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 38.

Ställningstagande

Svenska köttföretag har fått ökade kontrollkostnader sedan Livsmedelsverket infört en ny avgiftsmodell som baseras på kostnadstäckning i stället för en fast avgift. Regeringen bör se över avgiftsmodellen för köttkontrollen och hur den kan differentieras så att den antingen riktas mot företag med liten produktion eller företag med god regelefterlevnad. De föreslagna avgiftssänkningarna har lite olika profil och olika för- och nackdelar och skulle även kunna kombineras.

3. Livsmedelsbedrägerier, punkt 2 (C, L)

av Kristina Yngwe (C), Jakob Olofsgård (L) och Ulrika Heie (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3650 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 31 och
bifaller delvis motionerna

2021/22:3343 av Joakim Sandell m.fl. (S) och
2021/22:3654 av Niels Paarup-Petersen (C).

Ställningstagande

Det organiserade livsmedelsfusket är ett växande problem i Sverige. Varor säljs under falskt namn och märks om med nytt bästföredatum och livsmedelsverksamheter drivs utan registrering. I ett försiktigt antagande bedömer Livsmedelsverket att ungefär 3 procent av den totala försäljningen av livsmedel och drycker i Sverige utgörs av förfalskade livsmedel eller förluster på grund av livsmedelsbedrägerier. År 2018 motsvarade detta totalt 8,9 miljarder kronor.

Den kommunala livsmedelskontrollen säkerställer att konsumenter får säker mat, säkert dricksvatten inte blir lurade om matens innehåll. När fusket organiseras och rör sig över både kommun- och landsgränser krävs dock helt andra arbetsmetoder än vad dagens livsmedelskontroll har att tillgå. För att motverka den här utvecklingen krävs krafttag på nationell nivå. Därför vill vi inrätta en nationell kontrollstyrka med fokus på systematiskt livsmedelsfusk. Som ett första steg bör regeringen tillsätta en utredning för att se hur kontrollstyrkan kan organiseras, och för att säkerställa att regelverket är tydligt vad gäller gränsdragningen mellan de nationella och kommunala insatserna.

4. Ursprungsmärkning av kött, punkt 5 (M, L)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M), Betty Malmberg (M) och Jakob Olofsgård (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3705 av Carl-Oskar Bohlin m.fl. (M) yrkande 6 i denna del och
bifaller delvis motionerna
2021/22:318 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 1,
2021/22:1956 av Sten Bergheden (M),
2021/22:2479 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 4 i denna del och
2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 58.

Ställningstagande

Genom att ge konsumenter tillgång till informationen som näringsidkaren besitter har de större möjligheter att göra upplysta val. Därför behöver lagstiftningen klargöra att konsumenter ska få tillgång till mer information än vad som är tillgängligt i dagsläget. Vi anser att det även på restaurang ska vara krav på att information om ursprungsland uppges för köttvaror. Svensk köttproduktion håller hög klass, men tyvärr finns det länder både i och utanför EU än där kvaliteten är lägre. Därför anser vi att det är rimligt att personer i Sverige ska få information om vad köttet har för ursprungsland.

5. Ursprungsmärkning av kött, punkt 5 (MP)

av Maria Gardfjell (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 58 och
bifaller delvis motionerna
2021/22:318 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 1,
2021/22:1956 av Sten Bergheden (M),
2021/22:2479 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 4 i denna del och
2021/22:3705 av Carl-Oskar Bohlin m.fl. (M) yrkande 6 i denna del.

Ställningstagande

Nästan allt färskt kött som handlas i butik är svenskt, men det omvända gäller i restaurangsektorn. I butik finns en fungerande ursprungsmärkning, vilket ännu inte finns i restaurang och storkök. Det bör därför införas en ursprungsmärkning på de animaliska livsmedel som serveras på restaurang och i storkök.

6. Bästföredatum, punkt 6 (M, L)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M), Betty Malmberg (M) och Jakob Olofsgård (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3431 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 36 och

bifaller delvis motion

2021/22:3665 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 24.

Ställningstagande

Världen måste göra mer för att begränsa matsvinnet. Till exempel behövs informationsinsatser om vad bästföredatum innebär för olika livsmedel och hur livsmedlen ska förvaras. Här har sannolikt mycket kunskap gått förlorad under senare decennier. Studier visar att sex av tio inte vet skillnaden mellan bästföredatum och sista förbrukningsdag. En så enkel sak som att byta ut orden ”bäst före” till exempelvis ”minst hållbar till” skulle sannolikt kunna leda till mindre matsvinn och att vårt klimatavtryck blir mindre. En översyn av datummärkningen av livsmedel bör därför göras i syfte att minska matsvinnet.

7. Bästföredatum, punkt 6 (C)

av Kristina Yngwe (C) och Ulrika Heie (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3665 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 24 och

bifaller delvis motion

2021/22:3431 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 36.

Ställningstagande

Den missvisande märkningen med bästföredatum på produkter bidrar till matsvinn. En märkning med bästföredatum kan uppfattas som att livsmedlet blir oätligt efter det datumet trots att så sällan är fallet. Medvetenheten behöver öka hos konsumenterna om livsmedelsvarors hållbarhet. En förändring av märkningen till ”minst hållbar till” kan öka förståelsen för att livsmedlet går att äta ytterligare en tid efter att datumet passerats. Märkningen på livsmedel bör därför ändras från ”bäst före” till ”minst hållbar till”.

8. Livsmedelsmärkning i övrigt, punkt 7 (MP)

av Maria Gardfjell (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 46 och
avslår motion

2021/22:2919 av Markus Wiechel (SD).

Ställningstagande

För vanliga ägg som konsumenten köper i affären (s.k. skalägg) finns det krav på märkning som visar om ägget kommer från en ekologisk gård, en gård som håller hönsen frigående eller om hönsen hålls i bur. När ägg ingår som ingrediens i en produkt, som t.ex. i halvfabrikatet pannkakssmet, finns inte den informationen. Samma märkningskrav som gäller för skalägg bör gälla för alla livsmedel som innehåller äggprodukter.

9. Exportfrämjande av svenska livsmedel, punkt 9 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD) och Yasmine Eriksson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:2454 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 38.

Ställningstagande

Jordbruket sysselsätter ca 166 000 personer i Sverige och genererar många fler tjänster indirekt. Svensk livsmedelsindustri har ett beräknat exportvärde motsvarande 95 miljarder kronor. Enligt Konkurrenskraftsutredningen (SOU 2014:38) har en fortsatt tillbakagång för det svenska jordbruket, som pågått sedan EU-inträdet, lett till 20 000 förlorade jobb direktkopplade till näringen och ytterligare 20 000–25 000 förlorade arbetstillfällen inom branscher som är indirekt påverkade av utvecklingen inom de landsbygdsnära näringarna. Det är av största vikt att fler av Konkurrenskraftsutredningens förslag blir verklighet. Bland annat bör ansträngningar göras för att främja exporten av svenska livsmedel.

10. Livsmedelsberedskap och självförsörjning, punkt 10 (M, SD)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M), Betty Malmberg (M), Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD) och Yasmine Eriksson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2021/22:3437 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 8 och
2021/22:3642 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 16,
bifaller delvis motionerna
2021/22:1954 av Sten Bergheden (M),
2021/22:2855 av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M)
yrkande 1 och
2021/22:3880 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 2 och
avslår motionerna
2021/22:3232 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 15 och
2021/22:4197 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkandena 18 och 19.

Ställningstagande

Svenska jordbrukare förser varje dag Sverige med mat av högsta kvalitet. Men coronakrisen har visat hur sårbart Sverige är för livsmedelsbrist. Sveriges

självförsörjning av livsmedel är bland de lägsta i Europa. Enligt Jordbruksverket är den svenska självförsörjningen av livsmedel i realiteten under 50 procent. Om coronakrisen hade inletts några månader tidigare, innan vi importerat nödvändiga insatsvaror till vårsådden, skulle läget ha blivit betydligt allvarigare. Till coronakrisen kan läggas att säkerhetsläget har försämrats i vår omvärld under en rad år. Det gör att det har blivit nödvändigt med ett ökat fokus på exempelvis försvars- och säkerhetsfrågor. Som ett led i den diskussionen följer också frågor som rör vår beredskap när det gäller livsmedelsförsörjningen. Den svenska livsmedelsförsörjningen är i dag till stor del beroende av importerade livsmedel. I händelse av begränsningar eller avbrott i importen finns stor risk för att vissa livsmedel relativt snabbt blir en bristvara. Ur det perspektivet är det viktigt att förbättra konkurrenskraften för svenskt jordbruk för att öka livsmedelsproduktionen, eftersom det innebär minskad sårbarhet.

11. Livsmedelsberedskap och självförsörjning, punkt 10 (V)

av Elin Segerlind (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3232 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 15 och avslår motionerna

2021/22:1954 av Sten Bergheden (M),

2021/22:2855 av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M) yrkande 1,

2021/22:3437 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 8,

2021/22:3642 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 16,

2021/22:3880 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 2 och

2021/22:4197 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkandena 18 och 19.

Ställningstagande

Sverige har goda förutsättningar att utveckla ett hållbart jordbruk som i framtiden både bidrar till den globala livsmedelsförsörjningen och stärker vår nationella självförsörjning av livsmedel. För att uppnå ett ekologiskt hållbart och fossilfritt jordbruk måste stöd och styrmedel inom jordbrukssektorn utformas så att de bidrar till att vi når våra miljö- och klimatmål, de globala hållbarhetsmålen och en levande landsbygd. Kretsloppen måste värnas och ett småskaligt och variationsrikt jordbrukslandskap måste i ökad omfattning stimuleras.

Det är bekymmersamt att Sverige har en självförsörjningsgrad på endast ca 50 procent när det gäller livsmedel. En ökad självförsörjningsgrad skulle göra oss bättre rustade vid kriser och extremväder samt minska vårt beroende av import. Forsvarsberedningen konstaterade i sin rapport Motståndskraft – Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021–2025 (Ds 2017:66) att en ökning av produktion av livsmedel i Sverige i förlängningen kan skapa förutsättningar för att förbättra livsmedelsberedskapen. Det skulle även ge oss förutsättningar att stärka både produktion och konsumtion av hållbar mat, dvs. mat som i större utsträckning är växtbaserad, närproducerad, ekologisk och på sikt fossilfri.

Sverige bör därför anta en nationell målsättning om en självförsörjningsgrad på livsmedel i nivå med Finlands på ca 80 procent. Om Finland har möjlighet att ha en sådan självförsörjningsgrad på livsmedel så borde det vara fullt möjligt även för Sverige.

12. Livsmedelsberedskap och självförsörjning, punkt 10 (KD)

av Magnus Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3880 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 2,
bifaller delvis motionerna

2021/22:1954 av Sten Bergheden (M),

2021/22:2855 av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M)
yrkande 1,

2021/22:3437 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 8 och

2021/22:3642 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 16 och
avslår motionerna

2021/22:3232 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 15 och

2021/22:4197 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkandena 18 och 19.

Ställningstagande

Den svenska självförsörjningsgraden av livsmedel har minskat kraftigt de senaste decennierna och anges i dag till under 50 procent. Om hänsyn tas till att maten ska kunna produceras även när importen av sådant som drivmedel, gödningsmedel, foder och andra insatsvaror skärs av, bedömer expertis på Livsmedelsverket att Sveriges försörjningsgrad är lika med noll. I Sverige saknar vi med andra ord möjligheter att försörja vår befolkning med livsmedel

för den händelse att handeln med omvärlden skulle skäras av. I krig eller kris kan vi räkna med att importen väsentligt försvåras.

Även i fredstid kan vårt lands integritet hotas av att någon kan kontrollera införselvägarna till Sverige. Detta kan begränsa våra möjligheter att föra en självständig politik. Gränsöverskridande utbrott av smittsamma sjukdomar kan också begränsa rörligheten för människor och varor. Uteblivna oljeleveranser kan slå undan möjligheten att producera drivmedel.

I Finland är försörjningsgraden runt 80 procent, eftersom man i Finland vet hur viktigt det är att i kristider ha livsmedel till landets invånare. Detta är något som vi i Sverige tycks ha glömt bort. Världen står inför en situation med klimatförändringar, ökat energibehov och en världsbefolkning på väg mot nio miljarder. Antalet människor som lider av hunger är stort. Även av dessa skäl behöver den svenska jordbruksmarken utnyttjas för produktion.

En förutsättning för att vi ska kunna bevara den svenska livsmedelsproduktionen är att vi bevarar jordbruksareal. Vi behöver också bevara kompetensen som finns inom jordbruksbranschen och en forskning som svarar mot morgondagens behov. För detta krävs en livskraftig svensk jordbrukssektor. Vi behöver också en inhemsk produktion av jordbrukets insatsvaror såsom bränsle, gödningsmedel och reservdelar. Hållbara gödningsmetoder behöver utvecklas, både utifrån självförsörjnings- och miljösynpunkt. Forskning vid Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) visar att man genom odling av 1 hektar salix kan framställa kvävegödsel som räcker till att gödsla 30 hektar vete. Forskarna vid SLU och Lunds universitet har också kommit fram till att det skulle vara möjligt att tillgodose Sveriges behov av biodrivmedel 2030 med inhemsk råvara utan ökad åkermarksanvändning och på ett sätt som är hållbart ur klimatperspektiv.

Den nuvarande bekymmersamma situationen har uppkommit genom en lång tids nedprioritering av försörjningstryggheten. Jordbruket är inte vilken näring som helst. Jorden ligger där den ligger och måste brukas av bönder här i landet. När den inte längre brukas förloras utöver livsmedelsproduktionen även de ekosystemtjänster för biologisk mångfald som jordbruket utför. För att produktionskapaciteten ska upprätthållas krävs att verksamheten är lönsam även när vi lever med en stabil omvärld. Då krävs ett mycket nära samarbete mellan staten och producentorganisationerna i samband med politikens utformning. Det gäller exempelvis Sveriges position i förhandlingarna om EU:s gemensamma jordbrukspolitik och utformningen av olika miljökrav och avgifter.

Under Alliansens regeringstid bedrevs ett omfattande arbete med att förenkla reglerna för jordbruksföretagare, vars kostnader därigenom minskade med 3 miljarder kronor per år. Detta regelförenklingsarbete måste återupptas. I synnerhet behöver regelverket för småskalig lokal produktion förenklas.

Det som ovan anförs om vikten av svensk försörjningstrygghet bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

13. Livsmedelsberedskap och självförsörjning, punkt 10 (MP)

av Maria Gardfjell (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4197 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkandena 18 och 19 samt avslår motionerna

2021/22:1954 av Sten Bergheden (M),

2021/22:2855 av Betty Malmberg och Marlène Lund Kopparklint (båda M) yrkande 1,

2021/22:3232 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 15,

2021/22:3437 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 8,

2021/22:3642 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 16 och

2021/22:3880 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 2.

Ställningstagande

Under det senaste decenniet har den säkerhetspolitiska situationen i Sveriges närområde försämrats, demokratin i världen har försvagats och nationalismen har vunnit mark på bekostnad av internationellt samarbete. Samtidigt har Sverige haft att utgå från en situation där återuppbyggnad av såväl det civila som det militära försvaret måste göras från en historiskt låg förmåga, eftersom många funktioner mer eller mindre avskaffats i ett tidigare skede.

Svagheter i Sveriges grundläggande infrastruktur, försörjning och andra viktiga samhällsfunktioner innebär en sårbarhet både för angrepp och andra störningar. Händelser i andra länder kan indirekt drabba Sverige på olika sätt, eftersom ekonomi och andra system hänger samman. Det förebyggande arbetet är avgörande för ett väl fungerande totalförsvaret. Motståndskraften i samhällsfunktionerna måste därför öka, mer insatser behöver göras för att förebygga kriser och det civila försvaret behöver stärkas.

Ett ökat samarbete vad gäller krishantering och civilt försvar är centralt. Hjälpen från ett annat land var av stor betydelse när det brann som värst i skogen 2018. Räddningstjänst och försörjningsberedskap är två områden där internationell samverkan är av stor vikt. I tider av samhällsomvälvningar är det avgörande att samhället kan stå starkt och bidra till trygghet och tillförsikt. Det krävs ett starkt civilt försvar. När vi stärker det civila försvaret stärker vi också krisberedskapen och vice versa. Vi vill se ett grönt, välplanerat och väl fungerande civilt försvar och ett välplanerat arbete med en förebyggande krisberedskap, likaväl som en snabb och effektiv krisberedskap.

Statens veterinärmedicinska anstalt och Jordbruksverket har nyligen redovisat ett uppdrag om att bedöma nationella försörjningsbehov inom djurens hälso- och sjukvård vid kris eller höjd beredskap och ytterst i krig. Myndigheternas rapport är mycket tydlig med att området är av stor vikt, framför allt för livsmedelsförsörjningen. Den framhåller också att det finns stora fördelar med samverkan mellan humansjukvård och djurens hälso- och sjukvård när det gäller försörjningsberedskapen.

Regeringen bör därför säkra en betydligt större grad av självförsörjning av livsmedel inom landet och skydda ekosystemen så att jordbruk och fiske kan bidra till försörjningen. Regeringen bör även ställa om jordbruket och transportsektorn samt stödja forskning och innovation för att göra livsmedelssektorn robust så att livsmedelsförsörjningen kan fungera även vid större omfattande kriser och krig.

14. Offentlig konsumtion, punkt 11 (MP)

av Maria Gardfjell (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkandena 59 och 61.

Ställningstagande

Animaliska livsmedel och andra produkter som kommer från djur som behandlats på ett sätt som skulle vara förbjudet i Sverige ska inte kunna serveras eller användas inom offentliga verksamheter. Upphandlingsmyndigheten har kriterier som möjliggör att livsmedel lever upp till detta, men kriterier för övriga djurprodukter, som t.ex. läder, behöver utvecklas. Det är viktigt att offentlig upphandling går före, driver på utvecklingen och använder sig av de möjligheter Upphandlingsmyndigheten tagit fram i form av kriterier, och också styr mot mer ekologisk djurhållning. Regeringen bör arbeta för att inrikta konsumtionen av animaliska produkter mot minskad mängd, men med bättre djurhållning.

Ökade inköp av ekologiskt i offentlig sektor har också visat sig innebära att mer klimatsmart och hälsosam mat serveras, med större inslag av baljväxter på menyerna och fler vegetariska dagar. Den offentliga konsumtionen av ekologiska livsmedel ska nå 80 procent 2030. Regeringen bör därför arbeta för att öka den offentliga konsumtionen av ekologiska livsmedel.

15. Främjande av användningen av dricksvatten ur kran, punkt 12 (MP)

av Maria Gardfjell (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2021/22:4062 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 21.

Ställningstagande

Att producera och leverera en liter flaskvatten kräver 300 gånger mer energi och släpper ut 300 gånger mer växthusgaser än kranvatten. Ambitionerna behöver därför höjas när det gäller att den offentliga sektorn bör kranmärka sitt vatten. Regeringen bör därför verka för att den offentliga sektorn i högre utsträckning kranmärker sitt vatten.

16. Skyddade beteckningar, punkt 13 (MP)

av Maria Gardfjell (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2021/22:4208 av Maria Gardfjell och Anna Sibinska (båda MP).

Ställningstagande

Europas mat och dryck speglar kontinentens kulturella mångfald och bördiga jordar. EU har ett system med skyddade beteckningar för att skydda unika kunskaper, traditioner och miljö- och jordbruksförhållanden. Systemet omfattar skyddade geografiska beteckningar (SGB) och skyddade ursprungsbeteckningar (SUB) som skyddar namnet på en produkt som kommer från en viss region och framställs med särskilda traditionella metoder.

För skyddade ursprungsbeteckningar måste råvaran komma från ursprungsregionen och alla produktionssteg måste äga rum där. För skyddade geografiska beteckningar räcker det med att produkten åtminstone delvis är framställd i området.

I Sydeuropa har EU-systemet anammats med hull och hår och blivit en viktig drivkraft i matrelaterad besöksnäring. I Nordeuropa finns en stor potential att göra detsamma. Att få in fler svenska produkter i detta system skulle också vara helt i linje med livsmedelsstrategin och bidra till en förenklad export av svenska kvalitetslivsmedel. Även om skyddet i sig inte handlar om kvalitet så handlar processen fram till beviljat skydd tveklöst om ett kvalitetsarbete för den sökande organisationen och – inte minst i en svensk kontext – att också stärka ett ofta stukat självförtroende kring de unika produkter, kulturtraditioner och smaker som den svenska myllan bjuder.

I syfte att driva på en utveckling av mångfaldsmat upphandlade Jordbruksverket sommaren och hösten 2020 en stödfunktion för att underlätta och snabba på framtagandet av kompletta ansökningar till systemet. Med stödet på plats har intresset vaknat till liv på många håll och en positiv utveckling såg till en början ut att vara på väg. Men den granskningsavgift som Livsmedelsverket har infört på de ansökningar som lämnas in till myndigheten har lett till att intresset har svalnat påtagligt. Avgiftsnivån kan alltid diskuteras, men det handlar framförallt om att myndigheternas arbete inte är tillräckligt samordnat.

Det är viktigt att öka intresset för att ta fram nya ansökningar eftersom nyttan med skyddet, så länge det i Sverige är tämligen okänt, inte är uppenbar. Det finns därför en risk att Sverige uppfattas som en gastronomisk öken trots att livsmedelsstrategin har det motsatta syftet. Om vi ska kunna agera kraftfullt genom myndigheterna kan man överväga om främjandeuppdraget och den administrativa hanteringen av bl.a. avgiften skulle kunna hanteras av en myndighet, förslagsvis Jordbruksverket, istället för två myndigheter.

Regeringen bör därför utreda om endast en myndighet bör få både främjandeuppdraget och det administrativa uppdraget att hantera skyddade geografiska beteckningar och skyddade ursprungsbeteckningar.

Särskilda yttranden

1. Motioner som bereds förenklat, punkt 14 (M)

Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Betty Malmberg (M) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. När det gäller vårt partis förslag hänvisar vi till våra aktuella kommittémotioner. Vi vidhåller de synpunkter vi har framfört men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

2. Motioner som bereds förenklat, punkt 14 (SD)

Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD) och Yasmine Eriksson (SD) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. När det gäller vårt partis förslag hänvisar vi till våra aktuella kommittémotioner. Vi vidhåller de synpunkter vi har framfört men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

3. Motioner som bereds förenklat, punkt 14 (C)

Kristina Yngwe (C) och Ulrika Heie (C) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. När det gäller vårt partis förslag hänvisar vi till våra aktuella kommittémotioner. Vi vidhåller de synpunkter vi har framfört men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

4. Motioner som bereds förenklat, punkt 14 (KD)

Magnus Oscarsson (KD) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. När det gäller mitt partis förslag hänvisar jag till våra aktuella kommittémotioner. Jag vidhåller de synpunkter vi har framfört men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

5. Motioner som bereds förenklat, punkt 14 (L)

Jakob Olofsgård (L) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. När det gäller mitt partis förslag hänvisar jag till våra aktuella kommittémotioner. Jag vidhåller de synpunkter vi har framfört men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

6. Motioner som bereds förenklad, punkt 14 (MP)

Maria Gardfjell (MP) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. När det gäller mitt partis förslag hänvisar jag till vår aktuella motion. Jag vidhåller de synpunkter vi framfört men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2021/22

2021/22:24 av Johnny Skalin och Angelica Lundberg (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda effekterna av tillsatser i livsmedel och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:45 av Ann-Christine From Utterstedt och Eric Westroth (båda SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra statliga livsmedelslager och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:236 av Markus Wiechel och Ludvig Aspling (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka medvetenheten kring riskerna med plast relaterat till förvaring och upphettning av mat och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en tydligare märkning av plastprodukter som inte bör användas i mikrovågsugn och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:239 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett handlingsprogram för hälsosam kost inom den offentliga verksamheten och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om religiösa och etiska särkrav och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:318 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa obligatorisk ursprungsmärkning av animaliska produkter inom restaurangbranschen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en obligatorisk ursprungsmärkning av animaliska produkter i färdigrätter och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn för minskad användning av palmolja och tillkännager detta för regeringen.

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en tydlig märkning av produkter som innehåller höga halter av palmolja och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta regler för palmolja i barnmat och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om mer information till konsumenter om problemen med palmolja och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagstifta om märkning av salthalt i livsmedel där halten är hög och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagstifta om märkning av tillsatt socker i livsmedel och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:700 av Martina Johansson (C):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förenklat regelverk för att öka möjligheten att sälja mer viltkött och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1159 av Kjell-Arne Ottosson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge regeringen i uppdrag att be lämplig myndighet justera märkningsreglerna så att även honungen ursprungsmärks enligt gällande EU-regler och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1289 av Ida Karkiainen m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om beredskapslager för livsmedel och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1330 av Roza Güclü Hedin och Linus Sköld (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort undantaget från kravet på innehållsförteckning för vin och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1479 av Pia Steensland (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa åtgärder för att få ned de stora viltstammarna och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1579 av Johnny Skalin (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att påtagligt stärka konsumentskyddet i fråga om märkningen av förpackningsdatum på livsmedel och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1670 av Johan Hultberg (M):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka provtagningen och övervakningen av dioxin och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1912 av Johnny Skalin (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om statlig livsmedelskontroll och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1919 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snabbt måste genomföra bestämmelser som förenklar försäljningen av vildsvinskött och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1954 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka självförsörjningsgraden av livsmedel i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1956 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommuner och regioner på måltidsmenyerna ska uppge ursprungsland för de köttråvaror och andra råvaror som använts och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2038 av Johnny Skalin (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en tvingande skyldighet att informera om innehållet i maten på restauranger och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2179 av Helena Storckenfeldt (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka incitamenten för vildsvinsjakt genom att tillåta privatpersoner att sälja vildsvinskött som inte gått via en vilthanteringsanläggning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över regelverket för vilthanteringsanläggningar i syfte att underlätta för fler att etablera sig och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av vildsvinsstammens förvaltning och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2219 av Helena Storckenfeldt (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att satsa mer på foodtech och innovativ livsmedelsforskning för att värna om klimatet och folkhälsan och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2239 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om måltider inom ramen för välfärdsverksamheterna som en del av livsmedelsstrategin och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2352 av Robert Hannah (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagen om marknadsföring av modersmjölksersättning och tillskottsnäring bör avskaffas och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2451 av Eric Palmqvist m.fl. (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla reglerna för gårdsförsäljning av livsmedel och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2453 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka undantaget för särskilda livsmedel från EU:s förordning om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna avseende bäst-före-datum och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2454 av Staffan Eklöf m.fl. (SD):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka den svenska självförsörjningsgraden för livsmedel och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Jordbruksverket det samordnande ansvaret för krisberedskap för jordbrukets insatsmedel och för jordbrukets produktionsberedskap i kris och tillkännager detta för regeringen.

38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja exporten av svenska livsmedel och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2459 av Runar Filper m.fl. (SD):

51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vilt som mat och tillkännager detta för regeringen.
52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta regelverket för vilthantering och tillkännager detta för regeringen.
53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla reglerna kring försäljning av vildsvinskött så att speciellt utbildade jägare ska kunna sälja kött från ett obegränsat antal djur och tillkännager detta för regeringen.
54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att jägare som gått en särskild utbildning under ett år bör få leverera högst 20 oavhudade vildsvin och kött från 20 vildsvin direkt till konsument och tillkännager detta för regeringen.
55. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla jägare under ett år ska få lämna ett obegränsat antal oavhudade vildsvin till livsmedelsbutiker och restauranger och tillkännager detta för regeringen.
59. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vilt som klimatsmart kött i kommunal skola och omsorg och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2460 av Runar Filper m.fl. (SD):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skyddad beteckning för svenska livsmedel och jordbruksprodukter och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2479 av Staffan Eklöf m.fl. (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om obligatorisk ursprungsmärkning av animaliska produkter och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka inom EU för att få till stånd regler om livsmedelsmärkning som minskar risken för spridning av den afrikanska svinpesten och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att intensifiera arbetet med kontroller av livsmedel och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka sanktionsmöjligheterna mot dem som fuskar med livsmedel och tillkännager detta för regeringen.

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en förflyttning av ansvaret för livsmedelskontrollen till att ligga endast på statlig nivå och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör införas ett lagkrav om att kontrollanter ska ha förståelse för den näringsverksamhet som de kontrollerar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör låta utreda om lägre temperaturer för hantering av vissa livsmedel ska krävas och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beredskapslager för livsmedel ska återupprättas och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Livsmedelsverket ska få det samordnande ansvaret för uppbyggande och vidmakthållande av lager för livsmedel och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en satsning på en större andel närproducerade livsmedel och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för enklare regler för gårdsförsäljning av livsmedel och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2534 av Angelica Lundberg m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om obligatorisk ursprungsmärkning av samtliga animaliska produkter och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbättrad ursprungsmärkning av livsmedel med information om vilka nationella regler som gäller för produktionen och de anställdas villkor och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom EU ska verka för att innehåll i alkoholhaltiga drycker ska uppges på innehållsförteckningen och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ursprungsmärkning av huvudingrediensen i rätter på menyer och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att nationella riktlinjer bör tas fram om hur ökad upplysning om fördelar med att handla svenskt bör ske och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2579 av Björn Söder m.fl. (SD):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges självförsörjningsgrad av livsmedel bör öka för att garantera större uthållighet vid internationella kriser och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2732 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en plan för strategiska livsmedelsanläggningar behöver upprättas och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2764 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en större utvärdering och översyn av samtliga regler runt hantering och försäljning av vildsvinskött i syfte att kraftfullt underlätta för en ökad försäljning och konsumtion av vildsvinskött och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2770 av Sten Bergheden (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten till en utvärdering av i vilken utsträckning de uppsatta målen för ekologiska livsmedel inom offentlig upphandling gör någon samhällsnytta och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheterna till att marknaden och konsumenterna avgör efterfrågan och utbudet av ekologiska livsmedel till offentliga måltider utan politiska direktiv, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:2772 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur Livsmedelsverket kan öka effektiviteten vid slaktdjursbesiktningar och därmed spara både tid och pengar och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2773 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda och planera för beredskapslager för livsmedel och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2804 av Marie-Louise Hänel Sandström (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ställa tydligare krav på en enkel innehållsdeklaration på livsmedelsförpackningar och tillkännager detta för regeringen.

*2021/22:2855 av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint
(båda M):*

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i händelse av kris måste ha högre beredskap för att försörja befolkningen med livsmedel och under längre tid än i dag, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:2919 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av rekommendationer om dagligt näringsintag och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3022 av Fredrik Lindahl m.fl. (SD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att jägare som genomgått en särskild utbildning ska kunna sälja vildsvinskött från ett obegränsat antal djur och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn med syftet att främja offentlig upphandling av närproducerat viltkött och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3108 av Cecilia Widegren (M):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att påskynda arbetet med att underlätta försäljning av vildsvinskött direkt från jägare till konsument och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3232 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör anta en nationell målsättning om en självförsörjningsgrad på livsmedel på minst 80 procent, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:3242 av Peter Helander m.fl. (C):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undantag för småskalig verksamhet ska tillämpas frekvent och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3330 av Saila Quicklund (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur Livsmedelsverket kan ta ett samlande ansvar i det fortsatta arbetet kring att förhindra farliga substanser i kosttillskott och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav på tillverkare och distributörer att anmäla sina produkter till Livsmedelsverket innan de saluförs och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur Livsmedelsverket ska kunna besluta om saluförbud på hälsofarliga kosttillskott och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur Livsmedelsverket mer konsekvent kan utnyttja läkemedelslagens möjligheter att klassificera läkemedelsnära substanser som läkemedel och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3343 av Joakim Sandell m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en nationell insatsstyrka mot livsmedelsfusk och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3429 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förenklingar för försäljning av viltkött och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att jägare ska kunna sälja vildsvinskött direkt till konsumenten, utan begränsningar i fråga om antalet djur som får säljas, och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3431 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en översyn av datummärkningen av livsmedel i syfte att minska matsvinnet och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för ett svenskt undantag från EU-reglerna vad gäller bästföredatum på ägg och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3435 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska få i uppdrag att årligen rapportera till riksdagen om resultaten från den nationella samordningsgruppens arbete med dricksvattenfrågor och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3437 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att öka självförsörjningen av livsmedel i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beredskapen i jordbruket ska stärkas genom att säkerställa tillgång till viktiga insatsmedel, fungerande transporter, bränslen och arbetskraft som behövs för livsmedelsproduktionen i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en plan för strategiska livsmedelsanläggningar behöver upprättas och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kostnaden för livsmedelskontrollen inte ska överstiga den faktiska kostnaden för den genomförda kontrollen och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Livsmedelsverket i uppdrag att arbeta fram en ny policy för livsmedelskontroller och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om standardiserade kontrollsymboler i samband med livsmedelskontroll och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att livsmedelsföretag under vissa förutsättningar ska kunna byta livsmedelsinspektör och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att mindre kommuner vid behov bör samverka med andra kommuner för att säkerställa relevant kompetens vid livsmedelskontroller och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör vara drivande för att EU i större utsträckning ska prioritera frågan om livsmedelsbedrägerier och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3456 av Marléne Lund Kopparklint och Betty Malmberg (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att personuppgifter beläggs med sekretess och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3552 av Lars Beckman (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppmana regeringen att göra en översyn av hur avgifterna från Livsmedelsverket påverkar möjligheterna att bedriva småskalig livsmedelsproduktion i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3642 av Pål Jonson m.fl. (M):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka Sveriges självförsörjning av livsmedel utifrån en stärkt svensk konkurrenskraft i jordbruket och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3650 av Kristina Yngwe m.fl. (C):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över avgiftsmodellen för köttkontrollen och hur den kan differentieras och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för att inrätta en nationell kontrollstyrka med fokus på systematiskt livsmedelsfusk och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3654 av Niels Paarup-Petersen (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka möjligheterna att inrätta ett statligt kontrollorgan med fokus på livsmedelsfusk, liknande de specialenheter med fokus på livsmedelsfusk som finns i bl.a. Danmark, Nederländerna och Storbritannien, och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3665 av Magnus Ek m.fl. (C):

24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra märkningen på livsmedel från ”bäst före” till ”minst hållbar till” och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C):

33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att livsmedel ska omfattas av en obligatorisk klimatmärkning som på ett enkelt sätt visar produktens klimatavtryck, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:3705 av Carl-Oskar Bohlin m.fl. (M):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över om ett krav om ursprungsmärkning bör införas och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3850 av Teresa Carvalho m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga möjligheten att ta fram en strategi för ett beredskapslager för insatsvaror och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3877 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD):

26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort kravet på att vildsvinskött ska passera en vilthanteringsanläggning och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3880 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av svensk försörjningstrygghet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på kvantitativa mål för Sveriges självförsörjningsgrad och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör uppdra åt Jordbruksverket att ta fram indikatorer för hur målsättningarna för självförsörjningsgraden uppnås och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de EU-gemensamma reglerna om ursprungsmärkning av nötkött också ska gälla för kött från andra djurslag och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för konsumenterna att göra hållbara medvetna val och tillkännager detta för regeringen.
50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdatera livsmedelslagstiftningen, exempelvis gränserna för vad som räknas som gröda och vad som räknas som livsmedel, och tillkännager detta för regeringen.
54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förtydliga livsmedelslagen så att det framgår att en butik får frysa in kylvaror och tillkännager detta för regeringen.
55. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydliggöra för handlarna att de själva får förädla sina kylvaror, t.ex. kyckling och köttfärs, och tillkännager detta för regeringen.
57. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av ett regelverk som underlättar småskalig beredning och försäljning av kött och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3982 av Jakob Olofsgård m.fl. (L):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om märkning för att gynna ett hållbart fiske och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4000 av Robert Hannah m.fl. (L):

23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ursprungsmärkning och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4061 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP):

46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa obligatorisk märkning på ägg som ingrediens, på motsvarande sätt som redan finns för skalägg, och tillkännager detta för regeringen.
58. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ursprungsmärkning på de animaliska livsmedel som serveras på restaurang och i storkök och tillkännager detta för regeringen.
59. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för att öka den offentliga konsumtionen av ekologiska livsmedel och tillkännager detta för regeringen.
61. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för att inrikta konsumtionen av animaliska produkter för minskad mängd, men med bättre djurhållning, och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4062 av Maria Gardfjell m.fl. (MP):

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att offentlig sektor i högre utsträckning bör kranmärka sitt vatten och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4087 av Maria Gardfjell och Anna Sibinska (båda MP):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa motsvarande standardregler för temperaturer i kylkedjan för livsmedel på maximalt 4°C som i nyproducerade kylskåp och undersöka hur detta bidrar till minskat matsvinn, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:4173 av Pia Steensland m.fl. (KD):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förstärkt nationell kontroll och reglering av kosttillskott och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4197 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkra en betydligt större grad av självförsörjning av livsmedel inom landet och skydda ekosystemen så att jordbruk och fiske kan bidra till försörjningen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ställa om jordbruket, transportsektorn och stödja forskning och innovation för att göra livsmedelssektorn robust så att livsmedelsförsörjningen kan fungera även vid större omfattande kriser och krig, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:4208 av Maria Gardfjell och Anna Sibinska (båda MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda om endast en myndighet bör få både främjandeuppdraget och det administrativa uppdraget att hantera skyddade geografiska beteckningar och skyddade ursprungsbeteckningar och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2**Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet**

Motion	Motionärer	Yrkanden
14. Motioner som bereds förenklad		
2021/22:24	Johnny Skalin och Angelica Lundberg (båda SD)	
2021/22:45	Ann-Christine From Utterstedt och Eric Westroth (båda SD)	3
2021/22:236	Markus Wiechel och Ludvig Aspling (båda SD)	1
2021/22:239	Markus Wiechel m.fl. (SD)	1 och 2
2021/22:318	Markus Wiechel m.fl. (SD)	2–8
2021/22:700	Martina Johansson (C)	4
2021/22:1159	Kjell-Arne Ottosson (KD)	
2021/22:1289	Ida Karkiainen m.fl. (S)	
2021/22:1330	Roza Güclü Hedin och Linus Sköld (båda S)	
2021/22:1479	Pia Steensland (KD)	1
2021/22:1579	Johnny Skalin (SD)	
2021/22:1912	Johnny Skalin (SD)	
2021/22:1919	Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M)	2
2021/22:2038	Johnny Skalin (SD)	
2021/22:2179	Helena Storckenfeldt (M)	1–3
2021/22:2219	Helena Storckenfeldt (M)	
2021/22:2239	Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M)	2
2021/22:2352	Robert Hannah (L)	
2021/22:2451	Eric Palmqvist m.fl. (SD)	4
2021/22:2453	Yasmine Eriksson m.fl. (SD)	5
2021/22:2454	Staffan Eklöf m.fl. (SD)	7 och 8
2021/22:2459	Runar Filper m.fl. (SD)	51–55 och 59
2021/22:2460	Runar Filper m.fl. (SD)	9
2021/22:2479	Staffan Eklöf m.fl. (SD)	4 idd, 6, 7, 9– 12, 14, 15, 17 och 23
2021/22:2534	Angelica Lundberg m.fl. (SD)	2, 3 och 8–10
2021/22:2579	Björn Söder m.fl. (SD)	20
2021/22:2732	Sten Bergheden (M)	

2021/22:2764	Sten Bergheden (M)	
2021/22:2770	Sten Bergheden (M)	1 och 2
2021/22:2772	Sten Bergheden (M)	
2021/22:2773	Sten Bergheden (M)	
2021/22:2804	Marie-Louise Hänel Sandström (M)	
2021/22:3022	Fredrik Lindahl m.fl. (SD)	5 och 6
2021/22:3108	Cecilia Widegren (M)	4
2021/22:3242	Peter Helander m.fl. (C)	18
2021/22:3330	Saila Quicklund (M)	1–4
2021/22:3429	Jessica Rosencrantz m.fl. (M)	25 och 26
2021/22:3431	Jessica Rosencrantz m.fl. (M)	37
2021/22:3435	Jessica Rosencrantz m.fl. (M)	19
2021/22:3437	Jessica Rosencrantz m.fl. (M)	9, 11, 39–42 och 44
2021/22:3552	Lars Beckman (M)	
2021/22:3684	Rickard Nordin m.fl. (C)	33
2021/22:3705	Carl-Oskar Bohlin m.fl. (M)	6 idd
2021/22:3850	Teresa Carvalho m.fl. (S)	
2021/22:3877	Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD)	26
2021/22:3880	Magnus Oscarsson m.fl. (KD)	3, 4, 30, 31, 50, 54, 55 och 57
2021/22:3982	Jakob Olofsgård m.fl. (L)	5
2021/22:4000	Robert Hannah m.fl. (L)	23
2021/22:4087	Maria Gardfjell och Anna Sibinska (båda MP)	4
2021/22:4173	Pia Steensland m.fl. (KD)	15